

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Bakalářská práce

Jan Kada

Hudba sportovní jednoty Orel a její kořeny

Olomouc 2018

vedoucí práce: Mgr. Gabriela Coufalová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Hudba sportovní jednoty Orel a její kořeny“ vypracoval samostatně pod odborným vedením a výhradně s použitím uvedených zdrojů.

V Olomouci dne 20. 4. 2018

.....

Jan Kada

Poděkování

Poděkování patří archiváři Orla Božetěchu Kostelkovi, který mi byl vždy nápomocen při hledání materiálů. Přínosem byly také jeho vzpomínky a vyprávění. Dále děkuji Mgr. Gabriele Coufalové, Ph.D. za odborné vedení mé práce a za čas, který mi věnovala. Děkuji také své rodině za předání orelské tradice.

Obsah

Úvod.....	7
1. Historie sportovní jednoty Orel	9
1.1 Obnova Orla po konci první světové války.....	10
1.2 Druhá obnova Orla po druhé světové válce	12
1.3 Obnova Orla po pádu komunistického režimu.....	13
2. Dochované hudební tiskoviny	15
2.1 Zpěvníky.....	15
2.2 Další notové záznamy	19
3. Orelské písně	22
4. Analýza zpráv z činnosti jednot Orla z roku 1946	28
4.1 Brynychova župa.....	29
4.2 Bauerova župa	30
4.3 Klapilova župa.....	30
4.4 Jirsíkova župa.....	31
4.5 Kadlčákova župa	31
4.6 Kosmákova župa	32
4.7 Krekova župa.....	33
4.8 Křížkovského župa.....	33
4.9 Metodějova župa	34
4.10 Pospíšilova župa.....	34
4.11 Sedláková župa.....	34
4.12 Sušilova župa.....	35
4.13 Stojanova župa	36
4.14 Šilingrova župa.....	36
4.15 Šrámkova župa	38

4.16	Urbanova župa.....	38
4.17	Velehradská župa	39
4.18	Kozinova župa.....	40
4.19	Kubišova župa	40
4.20	Shrnutí	40
5.	Orelské kapely	41
6.	Skladatelé orelské hudby	43
	Závěr	45
	Seznam použitých zdrojů.....	47
	Seznam příloh	52

Úvod

Tělovýchovná jednota Orel v současnosti mezi lidmi již není tolik známa. Tato křesťanská sportovní organizace má však více než stoletou historii. V době tzv. první republiky zaznamenávala svůj velký rozkvět. Nešlo pouze o samotné sportovní aktivity, nedílnou součástí Orelské jednoty se staly také hudební činnosti. Ty sloužily při orelských sletech, župních cvičeních, slavnostních orelských nástupech. Orlové si také písňe zpívali na svých hřištích a v orlovnách.

Proč téma orelské hudby? Důvodů, proč se věnovat Orlu, bylo několik. Stěžejním důvodem je rodinná tradice. Počátky vztahu k Orlu v naší rodině sahají až k 1. světové válce, po které se narodil můj praděda Václav Kada (6. 3. 1908 – 2. 11. 1998). Ve 2. polovině 30. let 20. století patřil k hlavním organizátorům dění v jednotě Orla Ústí nad Orlicí. Před 2. světovou válkou se stal náčelníkem mužů, což znamená, že měl na starost jejich cvičení. S příchodem 2. světové války byl nucen odvézt prapor Orelské jednoty Ústí nad Orlicí na gestapo. Dle dědových vzpomínek byl tento okamžik pro mého pradědu Václava Kadu silný životní zážitek. Před cestou se se všemi rozloučil; nevěděl, zda se vůbec ze sídla gestapa vrátí.

Po pauze, kterou si vynutil komunistický režim, se celá naše rodina k činnosti v Orlu vrátila. Mě samotného přivedl k Orlu otec i děda, kteří o Orlu vyprávěli. Začal jsem chodit hrát florbal s Orly v České Třebové. To jsem si již plně uvědomoval své sympatie k této organizaci. Rozhodl jsem se stát se jejím členem a dále rozvíjet aktivitu v Orlu.

Se svým bratrem Jiřím se snažíme o připomenutí Orla v obci Řetová, ve které žijeme. Připravujeme orelskou hudbu na slavnostní mše svaté, které se zde pořádají. Při těchto mších lze slyšet orelskou hymnu i další písňe, které se nachází v orelských zpěvnících. Díky těmto hudebním přípravám vznikla moje první myšlenka zpracovat hudbu, která souvisí s organizací Orel.

Cílem této bakalářské práce je poskytnout co nejkomplexnější pohled na orelskou hudbu. Tedy to, jakou hudbu orelské jednoty provozovaly a při jakých příležitostech ji hrály.

Hlavním zdrojem pramenů pro tuto práci jsou fondy orelského archivu v Brně. K dispozici jsou zde zpěvníky, dochované noty pro fanfáry a noty pro dechové nástroje k slavnostním nástupům. Další informace byly čerpány z časopisu Orel. Další součástí mé práce je probádání dochovaných zpráv z činnosti v jednotách z roku 1946, kde bych rád dohledal zmínky o tom, kde Orlové hudbu využívali. Také jsem oslovil všechny existující

orelské jednoty, kde a jakým způsobem hudbu provozovaly v minulosti. Pátral jsem po orelských kapelách i přesto, že se o nich nedochovaly téměř žádné zmínky. Celkové shromažďování materiálů pro toto téma nebylo jednoduché. Nutno dodat, že čistě orelských kapel mnoho nebylo. Na internetu těchto informací mnoho není, a proto jsem z něho téměř nečerpal.

1. Historie sportovní jednoty Orel

„Od roku 1862 začaly se formovat první tělocvičné spolky později nazvané Sokol. Jejich úkolem bylo přestování tělocviku a upevňování národního uvědomění českého a moravského lidu.“¹ Mezi věřícími i nevěřícími členy těchto spolků zprvu fungovala naprostá tolerance a nebylo tedy nutné, aby vznikaly přímo křesťanské sportovní spolky. Postupem času však docházelo ke změnám nálad ve společnosti. V časopisech, které vydávala sokolská organizace, začalo docházet ke slovním útokům na věřící členy Sokola. I přes jistou snahu věřících členů organizace se situace nezlepšovala a následkem byl jejich postupný odchod (včetně kněží). Tito bývalí členové se však dále chtěli sdružovat, proto zakládali Svatojosefské jednoty, křesťanský Sokol a další katolické spolky.² „První křesťansko-sociální tělocvičný odbor byl neformálně ustanoven na schůzce členů 5. července 1902 při Katolické jednotě sv. Josefa v Líšni u Brna. Za iniciátora se všeobecně považuje P. Metod Hošek, farář v Líšni.“³ Následovalo založení dalších jednot zejména na Moravě (např. ve Zlíně, Kroměříži, Vyškově). Předsedou vyškovského odboru byl zvolen P. Štěpán Klapil, který se zasloužil spolu s P. Janem Šrámkem o rozšíření počtu katolických spolků na Moravě (v Bystřici pod Hostýnem, Olomouci, Třebíči). První jednota Orla v Čechách byla založena v obci Černilov s názvem Orel Brynych.

P. Jan Šrámek, zakladatel Československé strany lidové, ministr vlády a později předseda exilové vlády za druhé světové války v Anglii, byl hlavním iniciátorem založení jednotné organizace. Je považován za otce zakladatele. Po setkání se slovinským funkcionářem P. Janem Krekem přišel s nápadem jednotného pojmenování. Právě po vzoru Slovinců prosadil název Orel.⁴

Na Manifestačním sjezdu katolíků v Olomouci, který se uskutečnil 31. května 1909, proběhlo oficiální vyhlášení založení křesťanské sportovní organizace s názvem Orel. Následně se konal první zemský slet Orla ve Vyškově v září téhož roku, na který dorazilo 36 odborů cvičenců z Moravy.⁵ P. Jan Šrámek zdůraznil důležitost tohoto historického

---

¹ HORYNA, Vítězslav. K pochopení smyslu Orla slouží dějiny. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (3), s. 14. ISSN-1148.

² Tamtéž, s. 14–15.

³ PAPEŽ, Josef. K pochopení smyslu Orla slouží jeho dějiny. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (4), s. 14. ISSN-1184.

⁴ PAPEŽ, Josef. K pochopení smyslu Orla slouží jeho dějiny—4. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (5), s. 14–15. ISSN-1184.

⁵ PAPEŽ, Josef. Rodným rokem Orla je rok 1909. In: *Orel. 90. výročí založení Orla*. Brno: Orel, 1999, **38** (1). ISSN-1184.

okamžiku prvního sletu. Tomuto sletu Orla chtěli zabránit členové Sokola, proto uspořádali tzv. „protislet“ taktéž ve Vyškově.

Druhý zemský (pro oblast Moravy) slet Orla se uskutečnil ve dnech 14. a 15. srpna 1910 v Kroměříži. Slety se těšily velké oblibě, tohoto se zúčastnilo přes 20 000 návštěvníků. Díky orelským sletům docházelo k šíření orelské myšlenky mezi další věřící a urovnání vztahů mezi členy Sokola a Orla. V Čechách došlo k prvnímu župnímu sletu ve východních Čechách v Hradci Králové. Slet byl uskutečněn díky činnosti br. Josefa Poláka, českořebovského kaplana Josefa Valy a hudebního skladatele Dr. Rudolfa Šetiny.

Významnou událostí orelského hnutí se stal třetí zemský slet v Kroměříži. „*Na slet bylo vypravěno z celé Moravy deset zvláštních vlaků a bylo přítomno 25 000 osob.*“⁶ Orel se od té doby zaměřuje více na výchovnou práci. V roce 1913 zasáhla Orla nečekaná rána. Umírá P. Štěpán Klapil, kterému bylo teprve 35 let. Další rozmach Orla znemožnila první světová válka.⁷

1.1 Obnova Orla po konci první světové války

Po skončení 1. světové války došlo k uvolnění poměrů a zlepšení situace. Šrámkova slova pronesená na konferenci v Brně jasně hovoří o potřebě obnovy Orla. Po návratu vojáků z front byly rychle obnovovány orelské odbory. Dne 5. ledna 1919 se v Brně konal sjezd delegátů těchto obnovených odborů. Dvě z usnesení sjezdu zněla: „*Orel se přetvořuje v samostatný ústřední spolek Československý Orel s působností na území celé Československé republiky se sídlem v Brně a zavedeno oslovení bratře, sestry a tykání v tělocvičnách a při veřejných vystupování.*“⁸ Ve dnech 4. až 6. července roku 1919 se konala pouť Orla na Velehradě, která byla spojena s veřejným cvičením Orla a velkým krojovaným průvodem členů. V roce 1921 byl Československý Orel představen papeži Benediktu XV., který dal spolku své požehnání. Na prvním valném sjezdu Československého Orla bylo rozhodnuto o konání sletu sjednoceného Orelstva. Slet se měl konat v Brně v roce 1922, jako II. Slovanský slet Orla.⁹ Roku 1922 se uskutečnil II. Slovanský slet Orla. Více informací o něm se dozvíme v časopisech Orel z roku 1922.

---

⁶ PAPEŽ, Josef. Zemské slety Orla v době předválečné 1909-1917. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (6), s. 19. ISSN-1184.

⁷ *Tamtéž*.

⁸ PAPEŽ, Josef. K pochopení smyslu Orla slouží jeho dějiny-6. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (7-8), s. 19. ISSN-1184.

⁹ *Tamtéž*, s. 20-21.

Druhý řádný sjezd Orla se konal v roce 1923. V tomto roce zemřel autor básnické sbírky *Orlí fanfáry*, pěvec a spisovatel P. Karel Lutinov. O dva roky později se uskutečnil třetí sjezd Československého Orla. O hladký průběh se postaral ministr a starosta Orla Msgr. Jan Šrámek. V roce 1928 se Orel rozhodl uspořádat k desátému výročí vyhlášení samostatnosti Československa a 1000. výročí úmrtí sv. Václava svatováclavské dny Orelstva. Tato největší slavnost Orla se konala v roce 1929. J. Šrámek vyzdvihuje důležitost připojení se k oslavám: „*Orlům připadá povinnost stát se svatováclavskými duchovními rytíři, kteří se osvědčí své rytířství provedením slavného sletu, aby se povznesla sláva československého jména na celém světě.*“¹⁰ Detailní popis průběhu svatováclavských dnů Orelstva lze nalézt v časopisech Orel z roku 1929.

V roce 1933 se začaly pořádat orelské poutě na mariánských poutních místech po celé Československé republice. Důvodem bylo, aby členové Orla mohli navštívit tyto poutní místa. Také stoupal počet členů Orla a každý se nemohl dostat z jakýchkoliv důvodů na hlavní pouť na Svatý Hostýn. Papež Pius XI. ocenil práci Orla slovy: „*Orel není pouhé jméno. Orel znamená boj, a sice boj o vítězství křesťanské myšlenky.*“¹¹

J. Šrámek, tehdejší starosta Orla, měl zásluhu na zvolení nového prezidenta Dr. Eduarda Beneše, který v květnu roku 1936 přijal delegaci Československého Orla. V témže roce se v den konání pouti na Hostýně konala pouť Československého Orla na Velehradě za přítomnosti jednot ze Slovenska a Vídně.¹²

Na sjezdu Orla v roce 1937 se funkcionáři spolku shodli na nutnosti uspořádat III. slet Československého Orla 1939. Měl připomínat výročí, která jsou spojena s našimi světcí (sv. Vojtěchem a sv. Václavem). Za zmínku stojí fakt, že Orel spolu s Československou obcí sokolskou a Svazem dělnických tělocvičných jednot patřil mezi organizace, které mohly provádět brannou výchovu.

Dne 26. až 29. června 1938 Orel pořádal zájezd na slet do slovinské Lublaně. Cílem výpravy bylo představit to, jak se Československý Orel rozrostl. První „rána“ pro spolek přišla podepsáním Mnichovské dohody v roce 1938. Československý Orel tak přišel o dvě celé župy a 160 jednot, kde bylo přes 15 000 členů. Druhou pohromou byl vznik Slovenského

---

¹⁰ PAPEŽ, Josef. K pochopení smyslu Orla slouží jeho dějiny–8. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (10), s. 13. ISSN-1184.

¹¹ PAPEŽ, Josef. 30. léta historie Orla. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (12), s. 10. ISSN-1184.

¹² Tamtéž, s. 11.

štátu, kdy zanikl Orel na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Další těžkou zkouškou bylo zrušení orelských branných oddílů 29. března 1939 v Protektorátu.¹³

Činnost spolku však stále pokračovala, pořádaly se přednášky, besedy a poutě, plavecké kurzy, cvičení jednotlivců (tělovýchova). Roku 1940 se konalo ústřední lyžařské mistrovství na Svatém Hostýně. V Brně proběhlo atletické mistrovství. J. Šrámek, který byl v exilové vládě, Československého Orla stále podporoval. Další tragickou událostí pro Československého Orla bylo zastřelení náčelníka MUDr. Jílka a 30. listopadu 1941 následné zabavení spolkového majetku a zrušení Československého Orla na Moravě. „*Teprve 30. září 1942 K. H. Frank v zastoupení říšského protektora výměrem ze dne 23. září 1942 rozpustil ‚Tělocvičný svaz Orel‘ a vyhlásil zabavení jeho majetku s odůvodněním, že činnost Orla byla říši nepřátelská.*“¹⁴

Členové Československého Orla se aktivně podíleli na protiněmeckém odboji, který si vyžádal mnoho obětí. Nejvýznamnější odbojovým činem (nejen) členů Orla byl atentát na říšského protektora R. Heydricha dne 4. června 1942. Čtyři ze sedmi parašutistů byli členy Orla (Jan Kubiš, Jozef Gabčík, Josef Valčík a Josef Bublík).¹⁵

1.2 Druhá obnova Orla po druhé světové válce

„*Jak byly postupně osvobozovány kraje, započala v nich současně obnova jednot a žup Čs. Orla. K masovému obnovení jednot přišlo po ukončení válečných operací.*“ [...] „*Vzácnou příležitostí k prvnímu vystoupení jednot před veřejností byla oslava 75. narozenin starosty Orla, br. Dr. Jana Šrámka, které oslavil 11. srpna 1945. Oslavami prokazovalo Orelstvo velkou úctu a lásku svému starostovi.*“¹⁶

V roce 1946 se konala ustanovující valná hromada Československého tělovýchovného svazu, v jehož orgánech měl Orel velké zastoupení. Československý Orel byl oficiálně obnoven dne 12. února 1946. V témže roce se konala hostýnská pout' s účastí 20 000 lidí. Opět probíhaly cvičební akademie, orelská mistrovství v atletice, hraní loutkového divadla. V roce 1947 se konalo setkání ústřední rady Československého Orla, kde bylo rozhodnuto o plánování sletu v Praze pro rok 1949. Po celý rok probíhaly župní slety a cvičení. Z důvodu

---

¹³ PAPEŽ, Josef. Ohrožení ČSR - Mnichovská dohoda-Protektorát Čechy a Morava. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (1), s. 7–9. ISSN-1184.

¹⁴ PAPEŽ, Josef. Druhá světová válka - zákaz Orla německými nacisty. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (2), s. 13. ISSN-1184.

¹⁵ PAPEŽ, Josef. Orelský protinacistický odboj za 2. světové války 1939-1945. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (3), s. 14. ISSN-1184.

¹⁶ PAPEŽ, Josef. Druhá obnova Čs. Orla – 1945-1948. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (4), s. 14. ISSN-1184

950. výročí úmrtí sv. Vojtěcha členové Orla drželi při církevních slavnostech u jeho ostatků čestnou stráž.¹⁷ Župní slety byly završeny duchovním sletem na Svatém Hostýně v roce 1947, kam členové spolku přišli projevit vděčnost P. Marii za dosavadní ochranu.¹⁸

„*Orelská etapa 1945-1948 byla nejkratší, ale nejslavnější etapou orelské historie.*“¹⁹ Orel měl v tu dobu přes 200 000 členů. Únorovým převratem nastaly pro Československého Orla těžké časy. V následujících týdnech a měsících musely jednoty předat svůj majetek Sokolu, ze kterého vznikla nová organizace. Rychlost předávání majetku záležela na akčnosti výborů ve městech a obcích. Oficiální zákaz Československého Orla byl vydán až dne 15. června 1950. Nedostal se do rukou žádnému jeho z funkcionářů Orla, který již v tu dobu fakticky neexistoval. V roce 1968 proběhl nezdařený pokus o obnovu činnosti Orla.²⁰

1.3 Obnova Orla po pádu komunistického režimu

Třetí (a snad již poslední) obnova Orla proběhla po více než 40 letech. S obnovou začal přípravný výbor, ve kterém se sešli bývalí funkcionáři Československého Orla. Mluví výboru byl br. Miroslav Kozlovský.²¹ V Brně se 30. června 1990 konal IX. Manifestační sjezd Orla, kterého se zúčastnilo 283 delegátů a hostů. V srpnu také byla obnovena pouť na Svatý Hostýn. Vydávání časopisu Orel bylo povoleno v následujícím roce.²²

Probíhá obnova jednot, navrácení některých bývalých Orloven, či Katolických domů. Jsou pořádány oslavy svátku matek. „*Po dvou letech usilovné práce nově zvoleného předsednictva bylo ke dni X. sjezdu obnoveno 234 jednot, všech 19 orelských žup a stav členstva činí 4920.*“²³ Sjezd byl zakončen svatováclavským chorálem. V Hlinsku se pořádala akce *Orelský doušek*, což je přehlídka divadelních dialogů a monologů. Dále výtvarná, literární soutěž a pěvecká soutěž *Cantate Domino* v Luhačovicích.²⁴

---

¹⁷ Tamtéž, s. 15–17.

¹⁸ PAPEŽ, Josef. Hostýnská pouť 1947- Konec etapy Čs. Orla 1945-1948. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (6), s. 14. ISSN-1184.

¹⁹ PAPEŽ, Josef. Zákaz činnosti Čs. Orla na dlouhých 42 let komunistickým režimem. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (7), s. 14. ISSN-1184.

²⁰ Tamtéž, s. 14–15.

²¹ Miroslav Kozlovský byl tvůrce prvního porevolučního orelského zpěvníku. (Dle slov jeho bratra Ladislava Kozlovského z roku 2018).

²² PAPEŽ, Josef. Třetí obnova Československého Orla 1990. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (8), s. 14. ISSN-1184.

²³ PAPEŽ, Josef. X. jubilejní sjezd Československého Orla. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (9), s. 17. ISSN-1184.

²⁴ PAPEŽ, Josef. Mezi sjezdy Orla 1992 a 1995. Třetí obnova Orla byla úspěšná. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (10), s. 18. ISSN-1184.

V Olomouci se v roce 1995 setkali členové Orla s papežem Janem Pavlem II. První Orlovna vybudovaná po třetí obnově byla v Telnici v roce 1995.²⁵

Orel stále pokračuje ve svých činnostech, ať již sportovních nebo duchovních. Orel nemá v současné době již tak významnou pozici jako tomu bylo v minulém století a jeho činnost není plně celostátních rozměrů. I přesto je však stále velice aktivní sportovní organizací především na Moravě a ve východních Čechách. Naopak v Karlovarském kraji žádná jednota neexistuje. V současnosti má spolek celkem kolem 17 000 členů.

---

²⁵PAPEŽ, Josef. Mezi sjezdy Orla 1992 a 1995. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (11), s. 16–17. ISSN-1184.

2. Dochované hudební tiskoviny

V této části bychom rádi vypracovali souhrn námi dohledaných hudebních tiskovin, jejich obsahu a také vysvětlili, proč byly vydány. Ústředí Orla v Brně, ani jiná instituce či pamětník, nevede ucelený seznam hudebních tiskovin vydaných Orlem, proto jsme se tento seznam pokusili sestavit v rámci bakalářské práce. Orelských hudebních tiskovin se mnoho nedochovalo, jelikož vznikaly už v 1. polovině 20. století a od té doby zájem o Orla a uchování těchto dokumentů upadl, a to z různých, zejména politických a historických důvodů.

2.1 Zpěvníky

V následujících řádcích se čtenář dozví více informací přímo o jednotlivých zpěvnících. Jelikož jsou v současnosti těžko dostupné, rozhodli jsme se podrobněji popsat všechny zpěvníky, které byly v rámci shromažďování zdrojů pro tuto práci dohledány. Zpěvníky se nám podařilo nalézt v ústředním orelském archivu v Brně a některé se podařilo získat nákupem z internetu. Lze konstatovat, že některé ze zpěvníků jsou velmi obsáhlé a překvapující je i velký počet přímo orelských písní. Jednotlivým písním bude věnována kapitola 3.

Zpěvník Orlů

Jedná se o první orelský zpěvník z roku 1910, který byl vydán v Brně tiskem benediktinské tiskárny a nákladem vlastním. Na obalu nalezneme jeho název a v dolní části místo a rok vydání. Tento zpěvník obsahuje celkem 17 písní. Nejedná se pouze o písně orelské, ale i lidové a národní. Zajímavostí je, že jednou z písní zpěvníku je píseň *Kde domov můj?*, která je v současné době státní hymnou České republiky.

V úvodu zpěvníku se uvádí, jak se rozrůstají odbory Orla a mají potřebu vlastního zpěvníku. Autor věřil, že si k němu lidé najdou cestu také proto, že on sám ho vytvářel s láskou. Zpěvník měl sloužit nejen členům Orla, ale i lidem s křesťansko-sociálním smýšlením. Pokud by členům nevyhovoval, měl v nich vzbudit touhu k vytvoření dalšího zpěvníku. Písně a pochody jsou sestaveny v takovém pořadí, v jakém postupně vznikaly: *Hoj, Orli; Pochod Vyškovských Orlů; Statní Orlové; Orelská družina; Orle, Orlem bud'; S Orla vzletem; V před; Hoj, vzleť již, Orle; Telovadská* (je to píseň slovinského Orla); *Píseň katolických Sokolů amerických; Hymna dělnictva; Tělocvičná píseň česká, Píseň práce, Píseň omladiny, Kde domov můj?; Hej, Slované; Moravo, Moravo.*

Autor chtěl do zpěvníku zařadit také kompletní píseň katolického Sokola v Americe, ale pro zdlouhavé vyjednávání, a proto, že již nebylo možné déle čekat s vydáním zpěvníku, zde nalezneme pouze báseň bez nápěvu. V závěru úvodního slova je poděkování všem, kteří přispěli ke vzniku zpěvníku. Zkratka Š. K. jsou iniciály Štěpána Kvapila, autora úvodního slova. Úvod byl sepsán ve Vyškově v červnu 1910.²⁶

Zpěvník Orlů.

Tento zpěvník je svým obsahem a úvodem totožný jako předchozí zpěvník z roku 1910. Jediným rozdílem je přední obal, kde je uvedeno: *vydáno péčí Českoslov. říšského výkon. výboru křesť. sociálního v Brně*. Po otevření desek zpěvníku nalezneme úvodní stranu stejnou jako na zpěvníku předchozím. Lze se tedy domnívat, že se jedná o stejný zpěvník, jako výše popsany. Jaká je skutečnost již bohužel nelze dohledat vzhledem k malému množství těchto dochovaných zpěvníků. Proto ho zde také uvádím pro případ, že se jednalo o jiné vydání.²⁷

Orelský zpěvník – Sbíрка písní orelských, nejznámějších písní národních a znárodnělých upravených většinou pro dva hlasy

Zpěvník sestavil p. Jan Nepomuk Kopáček z Řádu sv. Benedikta. Zpěvník vydal Ústřední Osvětový Sbor Orla Československého v Brně roku 1920 a vytiskla ho Občanská tiskárna. Byl věnován prof. Janu Šrámkovi, zakladateli Orla, k padesátému výročí jeho narození.

V předmluvě se dočteme bližší informace o vzniku toho zpěvníku. Po první světové válce se začalo Orlu nebývale dařit. Velmi rostl počet členů i jednot. A vzhledem k těmto okolnostem docházelo i k prohlubování vzdělávací činnosti Orla. Bylo potřeba vydat zpěvník, který by obsahoval nejen písně orelské, ale i národní a vlastenecké. Pokud někde docházelo ke změnám v textu či melodii, byla vybrána verze, která byla mezi lidmi nejrozšířenější. Písně byly seřazeny dle jejich typu a dle abecedy, což usnadnilo orientaci. Autor zpěvníku prosí o odpuštění chyb, kterých se dopustil, i když se snažil o co nejlepší práci. Zdůvodňuje to nedostačujícím časem k jeho přípravě. Lze se v předmluvě dozvědět, že je vítán každý podnět k vylepšení zpěvníku. Tvůrce zpěvníku také věří, že bude sloužit k: „*zušlechtění srdce a k povznesení ducha národního a upevnění křesťanských zásad našeho Orelstva.*“

²⁶ KVAPIL, Štěpán. *Zpěvník Orlů*. Brno: 1910.

²⁷ KVAPIL, Štěpán. *Zpěvník Orlů*. Brno: Československý říšský výkonný výbor křesťansko-sociální, 1910.

„Zpívejte s nadšením! Zpěvem k srdci srdcem k Vlasti!“²⁸

Předmluva tohoto zpěvníku byla sepsána v Rajhradě na den sv. Václava, který je patronem Orla Československého. Zkratka J. K. pod touto předmluvou opět značí jméno autora. Nalezneme zde celkem 188 písní.²⁹

Tento zpěvník má v orelském archivu dvě obálky. Je tedy možné, že zpěvník byl vydán podruhé, anebo došlo pouze k přebalu původního obalu.

Písně Orlů únanovských

Zpěvník byl vydán roku 1921 v Únanově a sestavil ho Josef Rudolecký.³⁰ Zpěvník není v současnosti fyzicky k nalezení. O existenci zpěvníku víme z přehledu použité literatury ve *Zpěvech domoviny*. Můžeme se pouze domnívat, že zpěvník nechala vydat jednota Orla Únanov, nejen pro svou vlastní potřebu.

Dvanáct orelských písní

Všechny skladby vydané v tomto zpěvníku složil prof. Dr. Rudolf Šetina. Zpěvník byl vydán nákladem Ústřední rady Orla v Brně roku 1923.³¹

Zpěvy Domoviny – 333 písní vlasteneckých, orelských a národních v úpravě pro dva hlasy

Zpěvník sestavil P. Albín Odrážka. *Zpěvy domoviny* byly vydány roku 1936 nákladem Československého Orla v Brně. Vytištěn byl firmou Tiskla Artigrafia – Špaček, Brno. Zpěvník je věnován československému Orelstvu na radostnou a požehnanou cestu životem.

Autor v úvodu popisuje radost z toho, že právě on byl vybrán pro sestavení orelského zpěvníku. Můžeme říci, že se obsahově jedná o již uvedený Kopáčkův *Orelský zpěvník*, který je však přepracovaný a rozšířený. Autor také uvádí, že se do zpěvníku rozhodl zařadit písně ze všech koutů Československé republiky. Nalezneme zde tedy písně od Chodska až po Podkarpatskou Rus. Tvůrce zpěvníku mrzí, že nebylo reálné, aby zařadil všechny písně, ve kterých se skýtá velké bohatství našeho národa. Zpěvník není sestaven z náhodného výběru písní z předešlých zpěvníků. Jedná se o volbu toho nejlepšího, co bylo dle autora možné vybrat po pečlivém rozboru skladeb. Seznam písní je uzpůsoben tomu, aby zaujal mládež

---

²⁸ KOPÁČEK, Jan Nepomuk: *Orelský zpěvník: Sbírka písní orelských nejznámějších písní národních a znárodnělých upravených většinou pro dva hlasy*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého, 1920.

²⁹ *Tamtéž*.

³⁰ ODRÁŽKA, Albín. *Zpěvy domoviny: 333 písní vlasteneckých, orelských a národních v úpravě pro dva hlasy*. Brno: Československý Orel, 1936, s. 335.

³¹ ŠETINA, Rudolf. *Dvanáct orelských písní*. Brno: Ústřední Rada Orla, 1923.

i dospělý. Poslední odstavec úvodního slova je věnován zesnulému arcibiskupu A. C. Stojanovi. Úvod byl sepsán v Jakubovicích na slavnost Všech Svatých.³²

Orelský zpěvníček, 1. vydání

Jedná se rozměrově o velmi malou publikaci (cca velikost A6), která má celkem 27 stránek. Zpěvníček byl vydán roku 1934 nákladem Československého Orla v Brně, Francouzská 34. Nalezneme zde 38 písní, které nemají notový zápis, ale pouze jednotlivé sloky. Jsou zde písně křesťanské, národní, lidové i orelské.³³

Orelský zpěvníček, 2. vydání

Jedná se o totožný zpěvník jako předchozí. Tento zpěvníček byl vydán v roce 1937.³⁴

Orelský zpěvníček, 3. vydání

Jedná se o stejný zpěvník jako předchozí. Byl vydán v roce 1938. Jelikož jde již o třetí vydání během pár let, můžeme usoudit, že byl tento zpěvník velice oblíbený.³⁵

Orelský zpěvník: Sbíрка jedno – i vícehlasých písní vlasteneckých, orelských a národních

Zpěvník byl vydán v Brně roku 1947–1948 nákladem Československého Orla v Brně a vytištěn Brněnskou tiskárnou v Brně. První vydání bylo v nákladu 5000 ks a cena byla 60 Kčs. Zpěvník, který má 390 stran, sestavil Josef Veselka. Není zde žádné úvodní slovo autora. Zpěvník je rozdělen do pěti částí: *Hymny, písně náboženské a vlastenecké* (1), *Písně orelské a tělocvičné* (2). Část s názvem *Besedy* (3) je dále rozdělena na besedu českou, moravskou, slezskou a slováckou. Čtvrtou částí jsou *Písně národní* (4) a na posledním místě se nachází *Znělky a písně táborové* (5).³⁶

Orelský zpěvník

Při bližším prozkoumání archivu Orla v Brně jsme narazili na kartonový tubus. V něm byl na velkých skicových papírech přesně rozepsán a rozměřen *Orelský zpěvník*. Celý návrh, noty i slova, byly psány ručně. Na úvodní straně byl nápis *emigrace srpen 1949*. Zpěvník mělo vydat ústředí svatováclavské župy Československého Orla v exilu v Murnau. Písně ve zpěvníku byly rozděleny na: *Hymny, písně náboženské a vlastenecké* (1), *Písně orelské*

---

³² ODRAŽKA, Albín. *Zpěvy domoviny: 333 písní vlasteneckých, orelských a národních v úpravě pro dva hlasy*. Brno: Československý Orel, 1936.

³³ Autor neuveden. *Orelský zpěvníček*. Brno: Československý Orel, 1934.

³⁴ Autor neuveden. *Orelský zpěvníček*. Brno: Československý Orel, 1937.

³⁵ Autor neuveden. *Orelský zpěvníček*. Brno: Československý Orel, 1938.

³⁶ VESELKA, Josef. *Orelský zpěvník. Sbíрка jedno- i vícehlasých písní vlasteneckých orelských a národních*. Brno: Československý Orel, 1947–1948. 1. Vydání. 390 stran. (Dále jen: VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*)

a tělocvičné (2) a na *Besedy* (3) a *Národní písně* (4). Zda byl zpěvník v exilu nakonec vydán, se již nepodařilo dohledat. Jelikož již Orel v exilu neexistuje, nejspíše osud tohoto zpěvníku zůstane navždy nastolenou otázkou.³⁷

Orelský zpěvník (díl první)

Zpěvník byl vydán v Brně roku 1995 kulturně výchovnou radou Orla. V úvodním slovu autor zpěvníku popisuje důležitost vlastní spolkové hudby. Navrací se k historii vzniku některých orelských písní. Autor považuje za prvního výslovně orelského skladatele Th. Dr. Rudolfa Šetinu. Zmiňuje také Ladislava Nováka. Dále se můžeme dočíst o zastaralosti orelských pochodových skladeb. Skladby tak působí díky starým orelským textům, které nejsou v současnosti plně aktuální. Cílem tohoto zpěvníku bylo překlenout porevoluční období. Zpěvník, který obsahoval deset písní, sestavil Miroslav Kozlovský.³⁸

Orelský zpěvník (díl druhý)

Zpěvník, který obsahuje šest písní, vydal Orel v Brně roku 1996. Sestavil ho pro potřebu nejmenších vokalistů a instrumentalistů M. Kozlovský. Ilustrace doplnil Josef Kulda.³⁹

2.2 Další notové záznamy

V této kapitole nalezneme orelské skladby, pochody a další notový materiál. Notové záznamy, které Orlům hrávaly nejen jejich dechové kapely, se využívaly při slavnostních orelských průvodech městy. Dále při setkáních jednotlivých jednot Orla, při orelských sletech a dalších župních či okrskových cvičeních.

Pochod „Orla“

Pochod byl vydán v Olomouci roku 1909 nákladem Pěveckého sdružení Nešvera a tiskem knížecí-arcibiskupské knihovny a kamenotiskárny. Pochod složil mistr Josef Nešvera na slova K. Dostála-Lutinova. Josef Nešvera věnoval pochod křesťansko-sociálním odborům Orel.⁴⁰

---

³⁷ Tento zpěvník je dostupný v orelském archivu v Brně.

³⁸ KOZLOVSKÝ, Miroslav. *Orelský zpěvník*. Brno: Kulturně výchovná rada Orla, 1995. Díl první.

³⁹ KOZLOVSKÝ, Miroslav. *Orelský zpěvník*. Brno: Orel, 1996. Díl druhý. 16 s.

⁴⁰ NEŠVERA, Josef. *Pochod „Orla“*. Olomouc: Pěvecké sdružení Nešvera, 1909. Tento dokument s pochodem je dostupný v orelském archivu v Brně.

Slet orla 1914

Fanfáru nalezneme vytištěnou na pohlednici. Měla sloužit při prostných cvičeních pro muže na sletu v roce 1914. Skladatelem byl Th. Dr. Rudolf Šetina. Fanfára nakonec na sletu nezazněla, jelikož se slet nekonal.⁴¹

Vzhůru, Orle!

Jde o pochod ke sletu Orelstva v Brně v roce 1922, který na slova Vladimíra Hornofa, složil Th. Dr. Rudolf Šetina. Pochod byl vydán v roce 1921 nákladem Ústřední rady československého Orla a vytisknut Občanskou tiskárnou. Pochod obsahoval dvacet různých hlasů.⁴²

Pochod Orlic

Je pochodem ke sletu Orelstva v Brně v roce 1922. Na slova J. Rudoleckého složil prof. František Krejzl. Pochod je určen pro dechovou hudbu a byl vydán v roce 1921 nákladem Ústřední rady československého Orla a vytisknut Občanskou tiskárnou.⁴³

Slavnostní fanfára a hudba k závodním prostným mužům

Tyto noty byly určeny pro orelský slet v Brně v roce 1922. Fanfáru složil Th. Dr. Rudolf Šetina a noty byly vydány nákladem Ústřední rady československého Orla a vytisknuty Občanskou tiskárnou.⁴⁴

Hanácká avantgarda a V prvním šiku

Tyto dvě skladby pro dechovou hudbu byly složeny prof. Dr. Rudolfem Šetinou nákladem Ústřední rady Orla Československého v Brně. Rok vydání se nám nepodařilo dohledat. Skladba *Hanácká avantgarda* je pochodem orelské župy Šrámkovy a byla sepsána k výročí prvního pětiletí. *V prvním šiku* je pochod orelské župy Brynychovy.⁴⁵

Prapor náš!

Je to pochod ke svatováclavským dnům Orelstva, které se konaly v roce 1929. Tyto noty pro dechovou hudbu obsahovaly ještě pochodovou píseň *Slovanský Orle*. Skladatelem

---

⁴¹ Pohlednice: *Slet Orla 1914*. Tato pohlednice je v archivu Jana Kady.

⁴² ŠETINA, Rudolf. *Vzhůru, Orle! Pochod k sletu Orelstva v Brně 1922*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého, 1921. Tento dokument je dostupný v orelském archivu v Brně.

⁴³ KREJZL, František. *Pochod Orlic k sletu Orelstva v Brně 1922*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého, 1921. Tento dokument je dostupný v orelském archivu v Brně.

⁴⁴ ŠETINA, Rudolf. *Slavnostní fanfára hudba k závodním prostným mužům pro slet Orelstva v Brně 1922*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého, 1921. Tento dokument je dostupný v orelském archivu v Brně.

⁴⁵ ŠETINA, Rudolf. *Hanácká avantgarda a V prvním šiku*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého. Tento dokument je dostupný v orelském archivu v Brně.

byl opět prof. Dr. Rudolf Šetina. Noty byly vydány nákladem Ústřední rady Orla Československého a vytištěny byly firmou Nototisk V. Kotrba Praha II.⁴⁶

Příprava slet 1949

V archivu se podařilo vypátrat hnědé desky s výše uvedeným názvem, které obsahovaly rozepsané noty pro jednotlivé hudební nástroje dechového orchestru. Nalezneme zde skladbu pro povinné sestavy žáček, kterou složil M. Kozlovský. Hudbu k prostným cvičením žáček složil F. Pochop. Obě tyto skladby jsou datovány rokem 1947. Dle nich je patrné to, jak se Orel dostatečně předem připravoval na plánovaný slet. Tyto skladby nakonec nebyly nikdy vydány, ani doplněny a dopsány, tak jak bylo původně v plánu. Slet se v roce 1949 neuskutečnil.⁴⁷

---

⁴⁶ ŠETINA, Rudolf. *Prapor náš*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého. Tento dokument je dostupný v orelském archivu v Brně.

⁴⁷ Tento ručně psaný dokument nikdy nebyl vydán. Je dostupný v orelském archivu v Brně.

3. Orelské písně

Do této kapitoly jsme se rozhodli zařadit seznam všech dohledaných orelských písní z jednotlivých zpěvníků. Uvedeme autora skladby, autora textu a je-li to možné, dopíšeme, jakou funkci píseň v orelské hudbě plnila a o čem se v písni zpívá. Uvádíme zde i písně, které nebyly složeny přímo pro organizaci Orla, ale byly přejaty od Orlů ze zahraničí. Texty písní byly psány orelskými básníky, jako byli Vladimír Hornof, Karel Dostál-Lutinov, Vítězslav Horyna.

U velké části písní jsme čerpali z posledního *Orelského zpěvníku* z roku 1947–1948. Pokud byl využit jiný zdroj, je to u skladby uvedeno. Ve *Zpěvech domoviny* bylo náročnější orelské písně dohledat, jelikož bylo nutné přečíst vždy všechny sloky písně, abychom zjistili, zda se jedná o píseň orelskou. Skladby zde jsou řazeny dle abecedy.

Až přijde večer života mého (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu F. Žák)

Je to orelská pohřební píseň.⁴⁸

Blahopřání orlickoústeckých Orlů (autor skladby i textu neznámý)

Tuto písničku si zpívali Orlové v Ústí nad Orlicí při gratulacích a přáních k významným životním událostem. Existuje v mnoha podobách.⁴⁹

Bratří, jdem za heslem: Zdař Bůh! (autor skladby F. Papš., autor textu V. Kynický)

Pochodová skladba oslavuje orelské heslo: Zdař Bůh!⁵⁰

Budiž zdráva, Moravěnko (autor skladby B. Zpavec, autor textu T. Sec)

Zde je opěvována Morava a tamní Orlové.⁵¹

Bud'te, panny veselý (autor skladby neuveden, autor textu J. Rudolecký)

Nápěv použit ze stejnojmenné lidové písně. V textu se zpívá o tom, že každá dívka by chtěla začít chodit s Orlem.⁵²

---

⁴⁸ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 65.

⁴⁹ Tuto informaci jsme získali od členky Orla v Ústí nad Orlicí p. Marie Javůrkové. Znění písně nalezneme v archivu Jana Kady.

⁵⁰ ODRÁŽKA, Albín. *Zpěvy domoviny: 333 písní vlasteneckých, orelských a národních v úpravě pro dva hlasy*. Brno: Československý Orel, 1936, s. 23. (Dále jen: *Zpěvy domoviny*)

⁵¹ *Zpěvy domoviny*, s. 27–28.

⁵² Tamtéž, s. 29.

Co pak ti naši dělají (autor skladby neuveden, autor textu D. Vicenec)

Ve skladbě se dítě diví, proč ho ještě nedali do Orla. Děvčata i chlapci proto prosí rodiče, aby je do Orla přihlásili. Píseň se zpívá na nápěv stejnojmenné lidové písně.⁵³

Hoj, Orli, mocnou perutí (autor skladby J. Nešvera, autor textu K. Dostál-Lutinov)

Tato píseň je oficiální orelskou hymnou, ačkoliv členové Orla ji dnes za ni nepovažují. Orlové chybně za svoji hymnu pokládají *Vzhůru, Orle slovanský*, což je skladba, která vznikla jako sletový pochod v roce 1922. Postupem času se začala hrát při významných orelských událostech, až vytlačila hymnu oficiální. V současnosti se na závěr orelských poutí taktéž hrává skladba *Vzhůru, Orle slovanský*.

Rádi bychom zde vyslovili myšlenku, že by se měl Orel k této nejasné situaci vyjádřit. Prvním možným řešením by bylo označit pochod *Vzhůru, Orle slovanský* za oficiální hymnu. Druhou možností je, aby se Orel navrátil k užívání své původní hymny a začal ji hrávat při významných orelských událostech a poutích.⁵⁴

Hoj, Orle bílý (autor skladby L. Novák, autor textu V. Horyna.)

Píseň *Hoj, Orle bílý* se hrávala jako pochodová píseň.⁵⁵

Hoj, Orle, hor sa v pružný let (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu J. Grebač-Orlov)

Píseň byla věnována členům Orla na Slovensku.⁵⁶ V současnosti je to hymna obnoveného Orla na Slovensku.⁵⁷

Hoj, vzepnout se (autor skladby R. Šetina, autor textu J. Dyjský)⁵⁸

Hoj, vzlet' již, Orle (autor skladby J. Losík, autor textu O. Hermín)

Tato píseň vyzývá k obraně vlasti, lidu a víry.⁵⁹

Jen výš a výš (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu J. Dyjský)⁶⁰

Jsem Orlem statným, bujarým (autor skladby J. Pavlinský, autor textu Jan Vránek)

Ve skladbě, která je pochodem vyškovských Orlů, je kladen důraz na katolickou víru.⁶¹

---

⁵³ Tamtéž, s. 31.

⁵⁴ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 63.

⁵⁵ Tamtéž, s. 67–70.

⁵⁶ Tamtéž, s. 70.

⁵⁷ Slovenský Orol: Kresťanská telovýchovná a športová organizácia [online]. Slovenský Orol [cit. 1.4.2018]. Dostupné z: <http://slovenskyorol.sk/symboly-slovenskeho-orla/>

⁵⁸ *Zpěvy domoviny*, s. 70–71.

⁵⁹ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 71–72.

⁶⁰ Tamtéž, s. 73–74.

Jsme Orlů statných družina (autor skladby L. Janča, autor textu R. Stupavský)

Jedná se o pochod kroměřížského Orla.⁶²

Jsou ještě Orli (autor skladby i textu K. Dostál-Lutinov)

Skladba připomíná význam českých světců pro Orla.⁶³

Kam letíš, drahý Orle můj (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu J. Rudolecký)

Píseň je určena pro Orly v cizině, aby nikdy nezapomněli na svoji vlast.⁶⁴

Let', Orle, výš a výše (autor skladby J. Hrbáček, autor textu neuveden)

Jedná se o slavnostní orelský pochod.⁶⁵

Mávněte, Orli (autor skladby V. Vodopivec, autor textu E. Lampé, překladatel P. Šup)

Tato skladba byla hymnou Orlů ve Slovinsku.⁶⁶

Mládí, zlaté mládí (autor skladby F. Podivínský, autor 1. a 2. sloky F. Podivínský, 3. a 4. sloky F. Večeřa-Střížovský)

Píseň projevuje radost nad mladými členy Orla a obdivuje sílu mladých lidí.⁶⁷

Mužně vpřed (autor skladby Jan Kvarda, autor 1. sloky Jan Kvarda, 2. sloky

F. Večeře-Střížovský)

Jedná se o jubilejní pochod orelské župy Pospíšilovy.⁶⁸

My jsme Orli, mladá četa (autor skladby S. Premrl, přeložil P. Šup)

Skladba je slovinským orelským pochodem. Upozorňuje na to, aby mladí byli hrdí a oddaní Orlové.⁶⁹

My, Orli, nádej národa (autor skladby M. Schneider-Trnavský, autor textu D. Polský)⁷⁰

Nad nivy české, nad hory výš (autor skladby L. Novák autor textu V. Hornof)

Píseň nás povzbuzuje k boji za naši vlast a víru.⁷¹

---

⁶¹ Tamtéž, s. 74–76.

⁶² Tamtéž, s. 77–80.

⁶³ Tamtéž, s. 80–81.

⁶⁴ Tamtéž, s. 82.

⁶⁵ *Zpěvy domoviny*, s. 144–146.

⁶⁶ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 83–85.

⁶⁷ Tamtéž, s. 85–86.

⁶⁸ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 87–89.

⁶⁹ Tamtéž, s. 90–91.

⁷⁰ Tamtéž, s. 91–92.

Nad Tatier snežné štúty (autor skladby J. Winter, autor textu L. Hohoš)

Píseň pojednává o orlu, který se vznáší nad Tatrami. Má symbolizovat důležitost orelské myšlenky.⁷²

Na horách dívča ovečky pásla (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu J. Rudolecký)

Píseň je valčík o dívce, která pase ovečky na stráni, která si povídá s orlem.⁷³

Na Moravě jarým ruchem (autor skladby J. Bohata, autor textu M. Chudoba)

Píseň je bojem za orelské ideály.⁷⁴

Národ orlí, národ statný (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu F. Žák)

Pochod o věrnosti Orlu a národu, která nás nepřivede na scestí.⁷⁵

Naše barva modrobílá (autor skladby M. Kozlovský, autor textu V. Horyna)

Je to pochod orelského dorostu, kde modrobílá barva připomíná sílu sv. Václava.⁷⁶

Orla vzletem v slunné výšky (autor skladby F. Střížovský, autor textu F. Střížovský)⁷⁷

Orle, vzlétej k výšinám! (autor skladby F. Krejzl, autor textu K. Dostál-Lutinov)⁷⁸

Orlí četo kolínská (autor skladby J. Winter, autor textu L. Studénka)

Pochodová píseň, která byla složena k otevření letního cvičiště.⁷⁹

Orlí den (autor skladby M. Kozlovský, autor textu V. Horyna)

Písnička je veselou pochodovou skladbou pro děti.⁸⁰

Orlí let (autoři textu Jiří a Jan Kadovi)

Píseň *Orlí let* je složena na nápěv křesťanské písně *Abba, Otče*. Zazněla 28. května 2017 při orelské mši v Řetové.⁸¹

---

⁷¹ Tamtéž, s. 93–94.

⁷² Tamtéž, s. 95–97.

⁷³ Tamtéž, s. 97–98.

⁷⁴ *Zpěvy domoviny*, s. 180–182.

⁷⁵ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 99–100.

⁷⁶ Tamtéž, s. 100–101.

⁷⁷ *Zpěvy domoviny*, s. 201–202.

⁷⁸ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 102.

⁷⁹ *Zpěvy domoviny*, s. 203–204.

⁸⁰ KOZLOVSKÝ, Miroslav. *Orelský zpěvník*. Brno: Orel, 1996. Díl druhý, s. 5.

⁸¹ Píseň je k dostání v archivu Jana Kady.

Otloukej se, pišťaličko (autor skladby M. Kozlovský, autor textu V. Horyna)

Písnička je oslavou jara a je určena pro nejmenší členy Orla.⁸²

Ó zdroji pravdy, dobra, všech krás (autor skladby F. Krejzl, autor textu J. Rudolecký)

Tato skladba patří k nejvýznamnějším ze zde uvedených. Je to modlitba Orelstva. Do současných dob zaznívá na poutích a při dalších orelských setkáních.⁸³

Pějme, chaso mladá, smělá (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu J. Rudolecký)

Píseň je věnována všem malým Orlíkům.⁸⁴

Pochodem v chod (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu J. Rudolecký)

Je to pochodová orelská píseň.⁸⁵

Pojď' mezi nás (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu J. Dyjský)

Skladba je pochod orelské župy Kosmákovy a vybízí ke vstupu do řad Orla.⁸⁶

Prapor náš se k nebi vlní (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu V. Hornof)

Je to pochod ke svatováclavským dnům Orelstva 1929. Obrací se ke sv. Václavovi.⁸⁷

Rozviňme prapor (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu V. Hornof)

Orlové zde prosí o přímluvu a pomoc sv. Václava. Je to hymna orelské mládeže.⁸⁸

S nadšením vpřed (autor skladby J. Losík, autor textu O. Hermín)

Existuje i varianta písně pro kolínskou jednotu Orla, kterou napsal L. Studénka.⁸⁹

Slavný vzešel Čechu den (autor skladby i textu neuveden)

Píseň se zpívala na nápěv lidové písně *Včera neděle byla*.⁹⁰

Slovanský Orle, v šíř i v dál (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu V. Hornof)⁹¹

Slunci vstříc (autor skladby L. Novák, autor textu V. Horyna)

Píseň je pochod orelského mládí.⁹²

---

⁸² Tamtéž, s. 3–4.

⁸³ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 102–103.

⁸⁴ Tamtéž, s. 104–105.

⁸⁵ *Zpěvy domoviny*, s. 223–224.

⁸⁶ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 104–105.

⁸⁷ Tamtéž, s. 106–107.

⁸⁸ Tamtéž, s. 108.

⁸⁹ *Zpěvy domoviny*, s. 256–257.

⁹⁰ Tamtéž, s. 250.

⁹¹ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 109–111.

Svatého Václava korouhev (autor skladby T. Sec., autor textu neuveden)

Orlové v této skladbě oslavují sv. Václava.⁹³

Šardičtí Orlici (autor skladby M. Kozlovský, autor textu V. Horyna)

Autor skladby uvádí, že oslovení Šardičtí lze změnit na jakékoliv jiné potřebné oslovení. Je to veselá písnička pro nejmenší členy Orla.⁹⁴

V Orelský kroj (autor skladby T. Sec, autor textu neuveden)

V písni se zpívá o důležitosti orelských hodnot a důležitosti mít svůj vlastní orelský kroj, který sluší každému člověku.⁹⁵

Vzhůru, bratři, spojme paže (autor skladby J. Winter, autor textu J. G. Lazecký)

Text hovoří o tom, aby se Orlové spojili a postavili čelem všem nepřátelům míru.⁹⁶

Vzhůru, Orle slovanský (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu V. Hornof)

Píseň byla napsána původně jako sletový pochod pro rok 1922. Postupem času ji členové Orla začali považovat za svoji hymnu. Více informací u písni *Hoj, Orli mocnou peruti*.⁹⁷ Dle slov Antonína Gazárka se tento melodický pochod *Vzhůru, Orle slovanský* hrával i v dobách „normalizace“ v obci Vnorovi. Na Slovácku tento pochod hrávaly kapely jako určitý vzdor proti komunistickému režimu.⁹⁸

Vzhůru let', k slunci hled' (autorka skladby M. Krejzlová, autor textu Č. Landa)⁹⁹

Vzhůru, v kom je orlí duch (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu J. Rudolecký)

Píseň je věnována všem Orlům, kteří cestují po Čechách.¹⁰⁰

Vzlietnul Orol ponad Tatry (autor skladby Dr. R. Šetina, autor textu Kovalík-Uštianský)

Ústředním tématem písni jsou opět slovenské Tatry.¹⁰¹

---

⁹² Tamtéž, s. 111–112.

⁹³ *Zpěvy domoviny*, s. 262–263.

⁹⁴ KOZLOVSKÝ, Miroslav. *Orelský zpěvník*. Brno: Orel, 1996. Díl druhý, s. 7.

⁹⁵ *Zpěvy domoviny*, s. 300.

⁹⁶ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 114.

⁹⁷ Tamtéž, s. 115–117.

⁹⁸ Výpověď Antonína Gazárka v držení autora práce.

⁹⁹ *Zpěvy domoviny*, s. 310.

¹⁰⁰ VESELKA, Josef: *Orelský zpěvník*, s. 117.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 119.

4. Analýza zpráv z činnosti jednot Orla z roku 1946

Cílem této kapitoly je zpracování formulářů z činnosti jednot Orla z roku 1946. Byly vyplněny na orelských schůzích převážně začátkem roku 1947. Zprávy jsou v ústředním archivu rozděleny do čtyř hlavních složek s vlastním číslem. V nich najdeme desky jednotlivých žup s identifikačními čísly.

Složka č. 14 obsahuje desky žup: Bauerova (č. 93), Brynychova (č. 96).

Složka č. 15 obsahuje desky žup: Jirsíková (č. 99), Klapilova (č. 101), Kosmáková (č. 103), Krekova (č. 104), Křížkovského (č. 105), Metodějova (č. 106), Pospíšilova (č. 107).

Složka č. 16 obsahuje desky žup: Sedláková (č. 109), Sušilova (č. 112).

Složka č. 17 obsahuje desky žup: Stojanova (č. 113), Šilingrova (č. 114), Urbanova (č. 116), Velehrad (č. 118).

V deskách každé z žup jsou naskládány neočíslované a dále nezpracované písemnosti o dané župě. Zprávy z činnosti jednot jsou řazeny dle abecedy. Jedná se o ustálený tištěný formulář, který byl vydán ústředním vedením Orla. Jednoty tyto formuláře vyplňovaly ručně nebo na psacím stroji a zasílaly zpět na ústředí Orla v Brně. Formulář sloužil k tomu, aby ústředí mělo přehled o konaných akcích, sportovních aktivitách a majetku jednot.

Všechny složky byly postupně pečlivě prostudovány. Hlavním cílem bylo najít zmínku o hudebních aktivitách v rámci Orelské jednoty, tedy záznamy o tanečních zábavách, plesech či jiných příležitostech, kde hudba zaznívala. Nalezené záznamy byly digitalizovány a následně z nich byl vypracován seznam jednot, které se věnovaly hudebním aktivitám.

Důležité je zmínit fakt, že se všechny zápisy nedochovaly. Dle slov Božetěcha Kostelky (ústředního archiváře Orla) je to způsobeno tím, že některé jednoty dané zprávy neodeslaly zpět na ústředí Orla do Brna. Dalším důvodem je, že se tyto zápisy podařilo získat do orelského archivu až po roce 1989. Do té doby se zápisy nacházely v držení soukromých osob a až poté se darem dostaly zpět do vlastnictví Orla. Je tedy pravděpodobné, že se za tu dobu některé zápisy ztratily.

Je nutné konstatovat, že neexistuje kompletní přehled o činnosti jednotlivých jednot ze zmíněného roku 1946. I přesto se jedná o nejucelenější přehled činnosti orelských jednot v poválečném období. Starší zápisy z předchozích let se v orelském archivu nedochovaly, a proto nebylo možné je analyzovat.

Činnost jednotlivých jednot spojená s hudbou:

4.1 Brynychova župa

Je pojmenována po Edvardu Janu Nepomuku Brynychovi (1846 – 1902), který byl biskupem královéhradeckým. Kládl důraz na náboženskou výchovu věřících a na národní uvědomění svých spoluobčanů.¹⁰² Župa se rozprostírala na území současného Pardubického a Královéhradeckého kraje. Župa byla po roce 1990 rozdělena pro svoji velikost na župu Brynychovu (Královéhradecký kraj) a Orlickou (Pardubický kraj).

Bystré u Poličky – Jednota pořádala dožínky a také svatováclavskou akademii (veřejné vystoupení).

Dolní Újezd u Litomyšle – Jednota předvedla tanec *Česká beseda* při slavnosti zahájení žní a při dožínkách konanými stranou lidovou.¹⁰³ Členové Orla se také zúčastnili svatováclavské oslavy ve farnosti.

Hradec Králové – Konala se zde svatováclavská oslava.

Kostelec nad Orlicí – Byla zde vánoční besídka, Orel měl 132 členů.

Krouna – Konala se zde svatováclavská oslava a také Brynychovy dny 9. června 1946 (patrně se jednalo o oslavu na počest biskupa Brynychy).

Mladočov – Dne 8. února 1946 byl konán společný orelsko-hasičský ples v lidovém domě. Lidový dům této jednoty byl v Poříčí u Litomyšle, jehož je Mladočov součástí.

Nové Město nad Metují – Členové Orla zde uspořádali svatováclavskou oslavu.

Pardubice – Starostou Orla zde byl Josef Havel a zdejší jednota čítala 167 členů. Členové pardubického Orla pořádali tělesnou a hudební akademii v Bukovině.

Pouchov – Tato jednota v kolonci s názvem *Akademie* uvádí proslov básně a zpěvy. Jednota měla 68 členů. V současnosti je Pouchov součástí Hradce Králové.

Přepychy – Orelskou jednotou v Přepychách byla pořádána dětská mikulášská besídka a ples jednoty.

---

¹⁰²Župa BrynychovaIn: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=2>

¹⁰³ Je zde myšlena Československá strana lidová. Gramatika odpovídá odevzdanému zápisu.

Svatá Kateřina – Součást dnešní Borové. V zápisu se můžeme dočíst, že při oslavách 28. října byla zorganizována vzpomínka na padlé hrdiny naší vlasti a „orel. hud.“ V tomto případě se však nemusí jednat o zmínku hudebního charakteru, jelikož zápis je poškozen.

Ústí nad Orlicí – Jednota pořádala svatováclavskou oslavu, která obsahovala proslov, hudbu a recitaci. V kolonce *Jiné podniky a sdělení* se můžeme dočíst, že jednota organizovala mikulášskou zábavu – program byl vyplněn kuplety¹⁰⁴, jednoaktovkou¹⁰⁵, hudbou a zpěvem.

Úpice – Orlové v Úpici měli 63 členů a pořádali svatováclavskou oslavu.

Velká Losenice – Jednota pořádala šest tanečních zábav a kabaret.¹⁰⁶

Velké Poříčí – V zápisu této jednoty se můžeme dočíst, že zorganizovala dvě taneční zábavy a dějepisnou přednášku (její téma nebylo v zápise uvedeno).

4.2 Bauerova župa

Patronem župy je Kardinál Th. Dr. František Bauer (1841 – 1915), profesor Nového zákona a děkan v Praze. V roce 1882 se stal biskupem brněnským.¹⁰⁷ Župa se v současnosti rozkládá v okrese Vsetín, částečně v okrese Přerov a Nový Jičín.

Bernartice nad Odrou – Orel zde pořádal jeden ples a jeden zábavný večírek.

Drahotuše – Orel v Drahotuších měl 77 členů a pořádal jednu taneční zábavu.

Hovězí – Zápis byl porízen 20. března 1947. V předchozím roce zdejší členové Orla uspořádali jeden ples.

Kelč – Jednota měla 304 členů. Pořádala zpěvy, recitace a svatováclavskou oslavu. Další akcí této jednoty, kde zaznívala hudba, byly dožínky. Zajímavostí je, že členové zdejšího Orla společně chodili na vycházky.

Valašská Pohanka – Byla zde pořádána svatováclavská oslava.

4.3 Klapilova župa

Župa nese jméno po P. Štěpánu Klapilovi (1878 – 1913), který byl kaplanem ve Vyškově. Zde se zúčastnil založení tělocvičného odboru při Katolické jednotě a odtud se datuje jeho další práce. Organizoval velké akce a vše věnoval orelské práci. Klapilova župa leží v místech

---

¹⁰⁴ Píseň jednoduché formy a žertovného obsahu.

¹⁰⁵ Hra o jednom dějství.

¹⁰⁶ Zábavní, humorný, taneční a hudební program.

¹⁰⁷ Župa Bauerova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=1>

vyškovského okresu.¹⁰⁸

Dražovice – Jednota pořádala staročeské hody, vinobraní a dožínkovou slavnost s průvodem.

Kobeřice – Zdejší Orel organizoval dožínky, orelský ples a dvě taneční zábavy.

Linhartské Vážany – Uspořádána zde byla dětská vánoční nadílka.

Slavkov u Brna – Konala se zde svatováclavská akademie a vánoční pásma.

Želč – Zdejší jednota pořádala dožínkové slavnosti.

Velešovice – Jednota zdejšího Orla uspořádala dožínky.

4.4 Jirsíkova župa

Patronem je Jan Valerián Jirsík (1798 – 1883), biskup. Byl autorem mnoha knih, od roku 1851 biskupem v Českých Budějovicích. Zasadil se o vznik českého gymnázia a vznik dalších českých škol v tomto městě.¹⁰⁹ Jirsíkova župa se rozprostírá na území Jihočeského kraje. Mezi jednotami Jirsíkovy župy bohužel nebyla nalezena žádná, ve které by Orel jakkoliv hudbu rozvíjel či podporoval.

4.5 Kadlčákova župa

Župa má jméno po Mnohoslavu Kadlčákovi (1856 – 1924), který byl učitelem a politikem. V roce 1906 se stal zemským a později říšským poslancem. Po roce 1918 se stal místopředsedou revolučního Národního shromáždění a později Senátu Československé republiky.¹¹⁰ Župa se nachází ve východní části Moravskoslezského kraje.

Dolní Domaslavice – Jednota měla 32 členů a uspořádala dvě taneční zábavy.

Draholec – Orelská jednota v Draholci pořádala zpěvní a hudební akademii.

Klimkovic ve Slezsku – Jednota pořádala svatováclavskou oslavu.

Kopřivnice – 15. února 1946 zdejší Orel pořádal hudební a zpěvní akademii.

Kozlovice u Frýdku – Jednota pořádala svatováclavskou oslavu.

Lichnov – Při výročí 28. října Orel pořádal zpěvy.

---

¹⁰⁸Župa Klapilova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=6>

¹⁰⁹Župa Jirsíkova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=4>

¹¹⁰Župa Kadlčákova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=5>

Orlová na Těšínsku – Jubilejní výstava 25 let, členové Orla tančili besedy (českou, slezskou, moravskou, slováckou) a slovenskou národní čtverylku.

Paskov – Jednota pořádala svatováclavskou akademii, zpěvní akademii a dožínky.

Petřvald – Tato jednota pořádala odpolední koncert a orelský ples.

Pudlov – Jednota v Pudlově měla 46 členů a pořádala slavnost s národními tanci.

Svinov – Orlové zde pořádali dva veselé večery, kde se hrály jednoaktovky a zazníval zde také sborový zpěv vlasteneckých písní.

Šenov – Orel v Šenově patřil mezi aktivnější jednoty. Pořádal zde svatováclavskou oslavu, 1. 12. 1946 žakovskou besídku s nadílkou, orelský ples a dva taneční večery.

Šumbark – I přes nízký počet členů (67), byli členové zdejšího Orla, co se týká podpory hudby, aktivní. Pořádali zde jeden ples, taneční zábavu, ale také taneční hodiny. Jinou činnost Orel v Šumbarku dle dochovaného zápisu nevyvíjel.

Vítkovice – U oslavy k výročí vzniku samostatné republiky dne 28. října lze nalézt zmínku o divadelním, recitačním, zpěvním a hudebním zapojení Orla do této slavnosti.

4.6 Kosmákova župa

Župa je pojmenována dle P. Václava Kosmáka (1843 – 1898), kněze a spisovatele. Od roku 1871 začal brněnský Hlas (časopis) uveřejňovat jeho básně a vzpomínky. Později se začal věnovat i větším literárním útvarům.¹¹¹ Jednoty v župě se nyní nachází pouze v okrese Znojmo. Zasahuje i do okresů Žďár nad Sázavou a Třebíč, aniž by tam měla své jednoty.

Blížkovice – Uspořádána byla svatováclavská akademie.

Hrotovice – Dne 9. května 1946 se konal krojovaný průvod všech hrotovických spolků. Zdejší Orel také uspořádal pět tanečních zábav.

Pavlice – Byly zde dožínky.

Únanov – Jednota Orla uspořádala dva plesy. Dne 13. ledna 1946 orelský a 17. listopadu 1946 maškarní.

Velké Meziříčí – Tato orelská jednota, která měla 317 členů, pořádala velké množství aktivit. Velkou část svých akcí věnovala hudbě. Jednalo se o svatováclavskou oslavu, pestré lidové večery, taneční zábavy a koncerty.

---

¹¹¹Župa Kosmákova. In: *Orel.cz.* [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=7>

Znojmo – Konaly se zde dva orelské plesy a dvě taneční zábavy.

4.7 Krekova župa

Patronem župy je Th. Dr. Jan Evangelista Krek (chorvatský biskup). Jeho myšlenky ovlivňovaly P. Jana Šrámka, se kterým se stýkal ve vídeňském parlamentu. J. Krek byl zakladatelem slovinského Orla v roce 1894, podle něhož převzal jméno i český Orel v roce 1909.¹¹² V současnosti se župa nachází v okrese Blansko a části okresu Vyškov. V době vzniku zápisů z roku 1946 župa zasahovala i do okresu Svitavy.

Blansko – Byl zde pořádán orelský ples a zástěrková zábava.

Bradlné – Pořádaly se zde radovánky orelské mládeže a dožínkové slavnosti.

Jevíčko – Zde se nachází vzácná zmínka o tělocvičném pásmu s baletem, hudbou a recitací básně o rodné zemi.

Roubanina – Při počtu 26 členů zdejší jednota zorganizovala pěvecké vystoupení k oslavě 28. října. Uspořádala také svatomartinské hody se zábavou.

Trpín – Jednota Orla v Trpíně uspořádala pouťovou zábavu.

4.8 Křížkovského župa

Patron této župy se jmenuje P. Pavel Křížkovský (1820 – 1885). Byl knězem a hudebníkem. Už od mládí se věnoval hudbě a díky ní také začal studovat pod dozorem profesora Sušila národní písně a skládat sbory pro bohoslovce.¹¹³ Župa se nachází v okresech Opava, Ostrava-město a v části okresu Nový Jičín.

Chvalíkovice – Orlové zde pořádali svatováclavský večer a také orelský ples.

Kyjovice – Konala se zde svatováclavská akademie, při které zazněl zpěv.

Pustá Polom – Orlové zde pořádali akademii se zpěvy a tanečky. Taktéž při svatováclavské oslavě zazněl zpěv a členové Orla předvedli své tanečky.

---

¹¹²Župa Krekova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=8>

¹¹³Župa Křížkovského. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=9>

4.9 Metodějova župa

Patronem této župy je sv. Metoděj, spolupatron Evropy, tvůrce slovanského písma a především nositel křesťanství.¹¹⁴ Župa se nachází z největší části své rozlohy v okrese Žďár nad Sázavou a zasahuje též do okresu Brno-venkov.

Deblín – Orelská jednota zde pořádala hody, dožínky a také orelský ples.

Jilmoví – Členové Orla v Jilmoví uspořádali hody a ples.

Jimramov – Orlem zde byl uspořádán masopustní večírek.

Tišnov – Orlové v Tišnově uspořádali v roce 1946 jednu hudební akademii.

Rožná nad Perštejnem – V zápise byla uvedena informace, že byl uspořádán jeden ples.

4.10 Pospíšilova župa

Patronem této župy je Ing. Bedřich Pospíšil (1881 – 1919), strojní inženýr. Jeho zásluhou byla svolána „Žofínská porada“, na níž bylo rozhodnuto obnovit orelskou myšlenku v Praze.¹¹⁵ V současnosti se župa nachází na území hlavního města Prahy.

Březnice – Proběhla zde svatováclavská oslava a dožínky.

Dobříš – Konala se zde svatojánská oslava s hudbou. Dále jednota uspořádala klavírní večer.

Praha-Hradčany – Byla zde pořádána svatováclavská oslava. Dne 9. května 1946 ženy zatančily k výročí revoluce slovanské tance před ministerstvem zahraničí.

Praha-Nusle – Tato organizace pořádala mikulášskou nadílku pro dospělé.

Praha III. – Konal se zde maškarní ples a také zde byla dvakrát pořádána taneční zábava.

Praha-Záběhlice – Orel zde zorganizoval jednu taneční zábavu.

Stará Boleslav – Zde se konala pouze svatováclavská oslava.

4.11 Sedlákova župa

Župa nese jméno Th. Dr. Josefa Sedláka (1871 – 1924), kněze a učitele. Ten působil jako profesor na prvním českém gymnáziu v Brně. Účastnil se orelského života v Brně

---

¹¹⁴Župa Metodějova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=10>

¹¹⁵Župa Pospíšilova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=11>

a proslavil se svou přednáškou na zahájení orelského sletu v Brně v roce 1922.¹¹⁶ V současné době se župa nachází z velké části v Brně a přilehlém okrese Brno-venkov.

Brno VI-Husovice – Byla zde jedna taneční zábava.

Brno XII-Líšeň – Konala se zde svatováclavská oslava.

Brno-Maloměřice – Orel zde pořádal vinobraní, taneční zábavy a také veselice.

Holubice – Konaly se zde oslavy 28. října, zpíval sbor. Byly uspořádány také taneční zábavy.

Nikolčice – Kolonka s názvem *Jiné podniky a sdělení* obsahuje zprávu, že se zde 6. prosince 1946 konala mikulášská besídka. Můžeme se tedy domnívat, že i na ní zazněla orelská hudba.

Obce-Ochoz – Zde byl Orel se 115 členy ve spojitosti s hudbou nadmíru aktivní. Konaly se zde orelské akademie. V zápisech je napsáno, že na nich zaznívaly sbory, zpěvy, sólové zpěvy. Další kulturní událostí byla selská svatba. Na Velikonoce smíšené sbory zpívaly pašije a na Vánoce sbor zpíval Českou mši vánoční J. J. Ryby.

Pozořice – Konal se zde orelský ples a volba stárků. Orel zde také pořádal hody, svatováclavskou oslavu a ostatky (masopust).

Prace – Při svatováclavské oslavě zazněly zpěvy a recitace.

Vranovice – Pořádala se zde svatováclavská oslava.

Uherčice – Členové Orla v obci Uherčice uspořádali vinobraní a sedm tanečních zábav.

Těšany – Proběhla zde svatováclavská oslava a dožínkové slavnosti.

Šitbořice – Konala se zde akademie se zpěvy a cviky.

Šlapanice u Brna – Byla zde svatováclavská oslava, při které byl i recitační a hudební program.

4.12 Sušilova župa

Patronem je Th. Dr. František Sušil (1804 – 1868), kněz a národní buditel. Patřil k nejvýraznějším osobnostem národního obrození na Moravě. Zajímal se o sběr národních písní a několik sbírek vydal tiskem.¹¹⁷ Sušilova župa se nyní rozkládá v západní části Brna a přilehlého okresu Brno-venkov.

---

¹¹⁶Župa Sedlákova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=12>

¹¹⁷Župa Sušilova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=13>

Bosonohy – Členové místního Orla uspořádali hody se stárky a svatováclavskou oslavu. Byla zde také slavnost národních tanců.

Brno III. – Jako národopisné slavnosti zde byly jednou uspořádány tance z Bořetic.

Brno-Řečkovice – Byl zde upořádán jeden ples, svatováclavská oslava a vinobraní.

Bystrc u Brna – Jednota zde uspořádala hody s tanci, zvyky a rovněž dožínky.

Horní Kounice – Oslavy 28. října členové Orla oslavili besídkou, zpěvy a recitací.

Silůvky – Byla zde uspořádána vánoční besídka a oslava narozenin Dr. Šrámka.

Střelice u Brna – Konala se zde cyrilometodějská a svatováclavská akademie a dožínky.

Trstěnice – Jednota místního Orla zde pořádala svatováclavskou oslavu.

Višňové – Členové višňovského Orla pořádali dožínky.

4.13 Stojanova župa

Název je župě přidělen podle Th. Dr. Antonína Cyrila Stojana (1851 – 1923), který byl arcibiskupem olomouckým. Na kněze byl vysvěcen v roce 1876 a poté působil v Příboru a v Dražovicích. V roce 1897 byl zvolen do říšského sněmu ve Vídni. Po roce 1918 se stal poslancem a později senátorem za ČSL¹¹⁸, 10. listopadu 1920 byl jmenován arcibiskupem olomouckým.¹¹⁹ Všechny jednoty župy se v současnosti nachází v okrese Šumperk.

Bohutín – Konala se zde jedna společná zábava s Československou stranou lidovou.

Cotkyně – 38 členů Orla zde uspořádalo jeden ples a dvě taneční zábavy.

Postřelmůvek – Jednota zde pořádala dožínky.

Rovensko – Konaly se zde zahradní slavnosti.

4.14 Šilingrova župa

Patronem župy je P. Tomáš Šilinger, OSA (1866 – 1913), kněz a politik. Vstoupil do augustiniánského řádu. Byl poslancem v říšské radě ve Vídni.¹²⁰ Nyní se župa nachází v okresech Břeclav a Hodonín.

Archlebov – Zde se konaly dožínky a členové Orla zde odehráli i dvě divadla.

---

¹¹⁸ Československá strana lidová

¹¹⁹ Župa Stojanova. In: *Orel.cz.* [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=14>

¹²⁰ Župa Šilingrova. In: *Orel.cz.* [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=15>

Bořetice – Při oslavách 28. října zde byly předneseny básně a zpěvy.

Čeložnice – Byla zde jedna taneční zábava.

Dambořice – Konalo se zde vinobraní.

Dubňany u Hodonína – Orel zde pořádal vinobraní a dožínky.

Hodonín – Členové místního Orla pořádali fašankovou (masopustní) zábavu a vavřínecké hody.

Charvátská Nová Ves – Zde se konala dožínková slavnost.

Kostice – Konala se zde žakovská besídka ke svátku matek, vánoční žakovská besídka a okrsková besídka s cvičením členů.

Kyjov – Byla zde uspořádána svatováclavská besídka.

Lanštorf – Od roku 1950 nese tato obec nový název Ladná. Orlové zde uspořádali dožínky.

Lanžhot – Pořádala se zde velikonoční oslava, kde zazněly zpěvy a byly předvedeny tanečky. Taktéž při svatováclavské oslavě zazněly zpěvy.

Lovčice – Jednota organizovala smuteční tryznu za letce Benedikta Blatného. Byla zde zpěvná a hudební čísla, recitace, proslov a přednáška.

Milotice u Kyjova – Proběhla zde nejen svatováclavská oslava, ale i oslavy národopisné. Při nich byly předvedeny národní zvyky a tance.

Mistřín – Byla zde svatováclavská oslava, vinobraní a dožínky.

Moravany u Kyjova – Konaly se zde dožínky, vinobraní, hody a jedna taneční zábava.

Mutěnice – V rámci národopisných slavností zde členové Orla uspořádali vinobraní a dožínky.

Násedlovice – Orel uspořádal oslavu svátku matek, při které zazněly zpěvy. O Velikonocích členové Orla zpívali velikonoční zpěvy.

Němčičky – Jednota pořádala dožínky v Mikulově a vinobraní s mládeží ČSL.

Pošterná – Byla zde svatováclavská akademie.

Prušánky – Při oslavách 28. října proběhly zpěvy, básně a tanečky.

Svatobořice – Konaly se zde dožínky.

Syrovín – Jednota Orla zde uspořádala mikulášskou a vánoční besídku.

Šakvice – Členové šakvického Orla byli velmi aktivní. Byla zde zorganizována hudební akademie, orelský ples, čtyři taneční zábavy, hody, hodky a ostatky.

Šardice – Proběhla zde svatováclavská slavnost a čtyři taneční zábavy.

Terezín – Konalo se zde slovácké vinobraní společně s ČSL.

Uhřice – Byl zde uspořádán ples a martinské hody.

Vacenovice u Kyjova – Jednota pořádala slovácké hody a slovácké dožínky.

Vlkoš – Konaly se zde dožínky.

Vrbice – Orlové ve Vrbici zorganizovali dožínkovou slavnost s rušením roboty a rej cikánek (dřívější označení žen romské národnosti).

4.15 Šrámkova župa

Tato župa nese název po Th. Dr. Janu Šrámkovi (1870 – 1956), který byl knězem, politikem a prvním starostou Orla. Angažoval se v katolických spolcích a od roku 1907 byl poslancem ve Vídni. V roce 1909 byl zvolen předsedou tělocvičných odborů, které přijaly název Orel. Po roce 1918 byl zvolen starostou československého Orla. Zvolení se opakovalo i na všech pozdějších sjezdech až do roku 1947. Po roce 1948 žil pod policejním dozorem až do své smrti v roce 1956. Dne 28. října 1991 byl Th. Dr. Janu Šrámkovi udělen Řád T. G. Masaryka in memoriam za jeho zásluhy o svobodu ČSR v boji s nacistickým a komunistickým režimem.¹²¹ Župa se nyní nachází v okresech Olomouc a části okresu Prostějova. Ze Šrámkovy župy se nám nedochoval žádný zápis.

4.16 Urbanova župa

Patronem župy je kněz P. Antonín Urban (1880 – 1916). Za války sloužil jako polní kurát (kaplan) a zemřel na nákazu tyfem.¹²² Župa se v současnosti nachází v okrese Kroměříž.

Břest – Byly zde uspořádány čtyři taneční zábavy.

Hulín – Konala se zde svatováclavská akademie.

Kašava – V roce 1946 bylo v Kašavě 25. výročí jednoty. Konala se zde taneční zábava a pořádal jeden ples.

---

¹²¹Župa Šrámkova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=16>

¹²²Župa Urbanova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=17>

Kojetín – Orlové zde uspořádali svatováclavský večer.

Kvasice – Zde se konala ostatková zábava s voděním medvěda.

Kyselovice – Členové zdejšího Orla zorganizovali tři akce, na kterých zazněla hudba. Dne 2. června se konal jarní karneval, 8. září vinobraní a 26. prosince štěpánský čajový večírek.

Morkovice – Proběhly zde karneval a akademie se zpěvy.

Roštín – Orlové zde uspořádali tři zábavy a jeden ples.

Zdounky – V zápisu nacházíme zmínku o orelském večírku.

4.17 Velehradská župa

Župa nemá přímo svého patrona. Svým přívlastkem „Velehradská“ zdůrazňuje symbol Velehradu, z kterého se šířila křesťanská víra přinesená Cyrilem a Metodějem.¹²³ V současné době se župa nalézá v okresech Zlín a Uherské Hradiště.

Blatnička – Jednota Orla v Blatničce hrávala především divadlo. Uspořádala také dožínky.

Halenkovice – Byl zde krojovaný den.

Lhota u Malenovic – Konala se zde svatováclavská slavnost.

Lipov – V Lipově se uspořádala taneční zábava.

Malenovice – Byla zde svatováclavská oslava.

Napajedla – Opět zde máme zmínku o svatováclavské oslavě se zpěvy.

Ostrožská Nová Ves – Konala se zde zpěvní akademie a šest tanečních zábav.

Otrokovice – Byl zde orelský ples, vinobraní a dvě zábavy.

Slavičín – Jednota uspořádala dvě taneční zábavy.

Strážnice – Konala se zde svatováclavská oslava a byl zde také neurčený počet zábav.

Těmice – Byly zde uspořádány dvě taneční zábavy.

Valašské Klobouky – Orel uspořádal svatováclavskou oslavu a dožínky.

Vlčnov – Konaly se zde taneční zábavy a ples.

Zlín-Kudlov – Orelská jednota uspořádala dva přátelské večírky a dožínky.

---

¹²³Župa Velehradská. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=18>

4.18 Kozinova župa

Patronem župy je Jan Sladký Kozina, chodský sedlák, známý bojovník za práva sedláků.¹²⁴ Župa se nachází v Plzeňském kraji.

Nedochoval se žádný zápis žádné jednoty Kozinovy župy, který by bylo možné analyzovat.

4.19 Kubišova župa

Župa nese název po Janu Kubišovi (1919 – 1942), kterému byl udělen titul štábní kapitán in memoriam. Byl členem Orla v Dolních Vilémovicích. V roce 1935 nastoupil do vojenské služby a v roce 1939 odešel do zahraniční armády v Polsku, Francii a Anglii, kde byl zařazen k československé samostatné brigádě. Podstoupil parašutistický výcvik se skupinou Anthropoid a v roce 1942 provedl atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.¹²⁵ Župa se rozprostírá v okrese Jihlava a blízkém okolí.

Z této župy se nedochoval žádný zápis, ze kterého by bylo patrné, že se tamní orelské jednoty věnovaly hudbě.

4.20 Shrnutí

Hledání zmínek o tom, jak Orel podporoval hudbu, nebylo v těchto zápisech jednoduché. Zápisy byly vyplňovány do předem připravených formulářů a kolonka věnovaná přímo plesům nebo kapelám v těchto listech chyběla. Tyto zápisy na první straně obsahovaly: adresu, název jednoty, počet členů, počet krojů ke cvičení a počet slavnostních krojů. V dolní části strany byla tabulka s adresami a jmény činovníků dané orelské jednoty. Na druhé straně byla tabulka rozdělená na: *oslavy 28. října, národopisné slavnosti a jiné oslavy*, do které většinou jednoty zařazovaly svatováclavské oslavy. Zmínka o plesech a tanečních zábavách se objevovala především v kolonce *jiné podniky a sdělení*. Tyto zápisové archy byly pro orelské jednoty připraveny velmi dobře. Je možné v nich nalézt to, zda měla jednotka vlastní promítací přístroj na filmy či vlastní orlovnu.

Jednotlivé údaje byly vyplněny různým způsobem. Někdy v celých větách, jindy jen ve zkratkách. Pěkně čitelné byly formuláře vyplněné psacím strojem. Naopak ručně psané zápisy byly mnohdy těžko čitelné, neuspořádané a obsahovaly velké množství zkratek, u kterých bylo nutné dohledat, co znamenají.

---

¹²⁴Župa Kozinova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=20>

¹²⁵Župa Kubišova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=19>

5. Orelské kapely

V této kapitole se budeme zabývat podrobnějšími informacemi o orelských kapelách. Zde vyjmenované kapely fungovaly vždy pod jednotou Orla. Proto je nazýváme orelské. Jsou řazeny dle názvu obce, ve které měla jednota kapelu. Pátrání po kapelách bylo těžkým úkolem. Při prosbě o poskytnutí informací z ústředí Orla v Brně ohledně orelských kapel jsme se dozvěděli, že žádné kapely pod Orlem nejspíše nefungovaly. Byli jsme tedy postaveni před výzvou vypátrat alespoň místa, ve kterých kapela existovala. Dozvěděli jsme se o nich náhodou např. při čtení Památníku župy Brynychovy nebo jsme našli kusé zmínky na internetu.

Dolní Dobrouč – Orel v Dolní Dobrouči byl založen roku 1911. Kvůli 1. světové válce však byla jeho činnost přerušena a následně obnovena roku 1920. V tomto meziválečném období vznikl *Hudební kroužek československého Orla v Dolní Dobrouči*, který v roce 1931 založil a následně vedl

Rudolf Paukert. Tato kapela se účastnila všech orelských plesů, hrála při zábavách, dožínkách, veřejných cvičeních i pohřbech. Báseň o činnosti *Hudebního kroužku* napsal jeho člen František Kristl, tamní básník. Na fotografii je R. Paukert (uprostřed s trumpetou). Dalšími identifikovanými členy jsou v horní řadě zleva Jiří Hrdina, Pavel Skalický, Stanislav Pecháček (oba lesní roh), František Kristl (pozounista a básník), Josef Mařík (basa). Orelská kapela zanikla spolu s Orlem, který byl zakázán po únoru 1948. Kapela dále působila jako dechová hudba v Dolní Dobrouči a hrála např. při prvomájových průvodech. Můžeme říci, že tato hudba zde v jisté formě existuje dodnes. Jen se několikrát obměnili členové hudby a již nemají na Orla žádnou návaznost, ačkoliv jednota v Dolní Dobrouči byla obnovena 24. listopadu 1992.¹²⁶

Líšeň – Na plakátku ze dne 27. dubna 1924, kdy se konal Slavnostní koncert za příležitosti oslavy 100. výročí narození Bedřicha Smetany, se dočteme, že vystoupí pěvecký kroužek a orchestr jednoty.¹²⁷ Bližší informace o orchestru bohužel nejsou k dispozici. Dnes je Líšeň součástí města Brna.

¹²⁶ Home.tiscali. Orel Dolní Dobrouč. [online]. [cit. 3.4.2018]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/oreldobrouc/historie/texthistorie.htm>

Výpověď Jana Maříka, starosty jednoty Orla v Dolní Dobrouči, je v držení autora práce.

¹²⁷ Plakátek je v orelském archivu v Brně.

Netolice – O kapele bližší informace nemáme k dispozici. Pokusili jsme se kontaktovat alespoň správce netolické farnosti. Nedostalo se nám však žádné reakce.¹²⁸

Nový Hrozenkov – V Novém Hrozenkově fungovala dechová kapela. Nemohla však pojmout všechny zájemce, a proto ve dvacátých letech vznikla Orelská dechová kapela, kterou vedl kapelník František Johech-Rakoš. Tato kapela hrávala v obci při různých kulturních událostech. Vystupovala i v Brně a na dalších místech. V roce 1930 začíná vést kapelu Cyril Vašek. A po něm od roku 1939 Karel Borde.¹²⁹ Další osud kapely zůstává neznámý.

Plzeň – Kvůli informacím o kapele jsme kontaktovali jednotu Orla v Plzni. Sekretářka Kristýna Hovjacká ani předseda revizní komise jednoty Petr Náhlík neměli o kapele žádné upřesňující informace. Z dochované fotografie z roku 1923 můžeme konstatovat, že šlo o dechovou kapelu.¹³⁰

Praha – Ze slov Božetěcha Kostelky (ústřední archivář Orla) jsme se dozvěděli, že v Praze fungovala významná orelská kapela. Napsali jsme prosbu všem pražským jednotám o poskytnutí informace, ale bohužel se nám nepodařilo nic dalšího zjistit.

Sloupnice – O této kapele nejsou k nalezení žádné písemné údaje. Pouze v Památníku župy Brynychovy se lze dočíst: „*Okrsek zdárně pracoval a zúčastňoval se všech velkých orelských podniků. Župního sletu v Hradci Král. v roce 1921 zúčastnil se velkou výpravou, která zaujala zvláštní vlak a byla doprovázena svojí orelskou kapelou ze Sloupnice.*“¹³¹ Z toho lze usuzovat, že ve Sloupnici, která byla součástí VI. okrsku, existovala orelská kapela.

Střelice – O kapele jsme našli informace v kronice jednoty Orla Střelice. Zápis ze dne 9. 4. 1920 obsahuje usnesení o zřízení vlastní kapely.¹³² V červenci téhož roku bylo rozhodnuto o zakoupení hudebních nástrojů pro tamní orelskou kapelu. Nástroje si mohli Orlové ponechat, pokud ho po jednotlivých částkách následně spláceli.¹³³ Další informace jsme v kronice nenalezli.

Újezdec u Luhačovic – Z dechové kapely se dochovala pouze fotografie z roku 1933.¹³⁴ Kontaktovali jsme tamního historika, který nevěděl o kapele další informace.

---

¹²⁸ O existenci kapely se zmínil Stanislav Vejvar v e-mailové korespondenci v roce 2017.

¹²⁹ Autor neuveden. *Dechová hudba*. [online]. Nový Hrozenkov, ©2003-2018. [cit. 3.4.2018]. Dostupné z: <http://www.novyhrozenkov.cz/clanek/?url=dechovka>

¹³⁰ Orelkolin. *Historie Orla*. [online]. [cit. 3.4.2018]. Dostupné z:

<http://www.orelkolin.cz/orlovskahistorickafota.html>

¹³¹ WEISBAUER, F. *Památník Brynychovy župy Čsl. Orla v Hradci Králové 1906-1907, 1931-1932*. str. 72.

¹³² Kronika Střelice. Rok 1920. str. 61.

¹³³ Tamtéž, s. 63.

¹³⁴ Újezdec u Luhačovic. [online]. [cit. 3.4.2018]. Dostupné z: <http://archivuj.unas.cz/Orel.html>

6. Skladatelé orelské hudby

Th. Dr. Rudolf Šetina

Narodil se 11. 4. 1878 v Lohenicích u Humpolce. Zemřel mladý 23. 12. 1929 v pražské nemocnici, aniž by předtím on i ostatní tušili, jak je jeho stav vážný.

Po absolvování maturitní zkoušky odešel studovat na kněze do Říma. Po vystudování teologické fakulty byl v roce 1901 vysvěcen na kněze. V České Třebové a ve Vysokém Mýtě vyučoval náboženství na středních školách.

Měl velmi blízko k hudbě, v níž spatřoval výchovnou funkci. V České Třebové se setkal s předsedou náčelnické rady Orla Robertem Valou, který ho poprosil o vytvoření doprovodu ke cvikům. Tehdy se rozhodnul dát své hudební nadání do služeb křesťanské výchovné organizace Orel. Začal tedy komponovat hudbu na župní slety, ke sletovým pochodům a také k prostným cvičením. Hudba, kterou složil, byla pro dané účely velmi příhodná. Složil například hudební doprovod ke sletu v Brně v roce 1921–1922. Složil také slavnostní fanfáru a pochod *Vzhůru, Orle Slovanský*, který se stal velmi oblíbeným. Pro ženy sestavil doprovod ke skladbě *Tři doby země české*. Dr. Rudolf Šetina složil také pochody, které daroval jednotlivým župám. Složil též slavnostní fanfáru pro svatováclavské dny Orelstva.

V roce 1925 získal na sjezdu Orla titul hudebního referenta. Na dalším sjezdu svoji funkci obhájil. Mimo jiné se stal členem uměleckého odboru Orla. Rudolf Šetina měl široký záběr své tvorby. Skládal písně církevního rázu (např. *Česká mše*), tak i díla pro širokou veřejnost (vánoční zpěvohru *U jesliček*).¹³⁵ „Prvním jeho dílem v tomto oboru byl doprovod ke cvičením pro zemský slet Orla z Čech, projektovaný v roce 1914, který se však uskutečnil až po válce. R. 1922 na brněnském Sletě Orelstva vystoupil dr. Šetina již jako hotový orelský skladatel a jeho jméno nabylo zvuku v celé katolické veřejnosti u nás i v zahraničí.“¹³⁶

Dr. Miroslav Kozlovský

Narodil se 26. října 1922 v Brně a zemřel 1. listopadu 2003. Vystudoval reálné gymnázium v Brně a poté na Filozofické fakultě Hudební vědu u muzikologa J. Racka. Byl hlavním organizátorem pouti na Svatý Hostýn v roce 1948, které se zúčastnilo odhadem až 120 00 lidí.

¹³⁵ WEISBAUER, F. *Památník Brynychovy župy Čsl. Orla v Hradci Králové 1906-1907, 1931-1932*. str. 52.

¹³⁶ *Orel: Ústřední list československého orelstva*. Brno: Nakladatelství československého Orla v Brně, 1929, XIV (23-24).

Dne 1. ledna 1949 byl v kostele na Boušíně zadržen příslušníky Stb. Spolu s dalšími představiteli Orla byl převezen do věznice v Uherském Hradišti.¹³⁷ „Všichni byli bití, mučení elektrickým proudem apod. Profesor Malásek ztratil ve vazbě 30 kg a na následky mučení musel být dva roky hospitalizován ve vězeňské nemocnici. K. Procházka a J. Drkal přišli částečně o sluch, B. Koukalovi poranili ledviny. M. Kozlovskému zlámali žebra. Fyzické mučení přesáhlo v Uherském Hradišti míru únosnou i pro nadřícené orgány.“¹³⁸ Ladislavu Kozlovskému se těžce mluvilo o mučení při vzpomínce na utrpení a výslech bratra M. Kozlovského. Všech 18 zadržených představitelů Orla bylo ve vykonstruovaném a násilně vynuceném procesu odsouzeno. Miroslav Kozlovský dostal 15 let žaláře. Po odvolání se ještě tato doba o tři roky prodloužila. Ve vězení v Ilavě vedl kapelu, kde hráli vězeňští dozorcí a naučil je 6 nebo 7 skladeb. Jedna ze skladeb byla zakázána. Ačkoliv za ni ve vězení seděl jeden kapelník na dobu pěti let, vězeňští dozorcí jí hráli, aniž by tušili, že hraje zakázanou skladbu. Po provalení této skutečnosti M. Kozlovský kapelu vézt nemohl. Byl také převezen do věznice v Leopoldově, která byla velmi krutá.

Po propuštění na amnestii 9. května 1960 začal pracovat jako brusič kovů. U toho se věnoval skladatelské činnosti. Skládal písně pro loutkářský soubor v Maloměřicích. Složil také *Tance a zpěvy Bystřicka*. Složil *Vánoční mši* pro děti, která vyšla v druhém díle *Orelského zpěvníku* z roku 1996. Po „sametové revoluci“ byl mluvčím výboru pro obnovu Orla.¹³⁹

Th. Dr. Oldřich Svoboda

Byl velmi radostným a pozitivním člověkem, který dokázal každého povzbudit. Lidé měli jeho postavu spojenou s dýmající cigaretou. Dosáhl podobného úspěchu jako R. Šetina. Jeho díla se vyznačovala precizností a výstižností.¹⁴⁰ Bližší informace o skladateli neměl ani starosta Brynychovy župy Bohuslav Čáp, ve které Oldřich Svoboda působil.¹⁴¹

---

¹³⁷ Výpověď L. Kozlovského (bratr M. Kozlovského) v držení autora práce.

¹³⁸ Totalita. Proces s československým Orlem. [online]. © 1999 [cit. 3.4.2018]. Dostupné z: swww.totalita.cz/cirkev/cir_09.php

¹³⁹ Výpověď L. Kozlovského v držení autora práce.

¹⁴⁰ WEISBAUER, F. *Památka Brynychovy župy Čsl. Orla v Hradci Králové 1906-1907, 1931-1932*. str. 53.

¹⁴¹ Výpověď B. Čápa v držení autora práce.

Závěr

V práci jsem se snažil naplnit cíle, které jsem si v úvodu vytyčil. Plnění těchto cílů nebylo jednoduché, mnohdy jsem neměl k dispozici dostatek materiálů. Čerpal jsem ze starých orelských časopisů a zpěvníků, notových záznamů, pozvánek na orelské akce a jiných písemných dokumentů. Moje pátrání probíhalo zejména v ústředním archivu Orla v Brně, ale i na internetových stránkách jednot. Dále jsem získával poznatky od pamětníků a jejich potomků, kteří měli k tématu hudby v Orlu co říci.

Opakovaně jsem navštívil ústřední orelský archiv v Brně, jehož archivář Božetěch Kostelka mi jednotlivé archiválie poskytoval postupně. Mnohdy se tedy stávalo, že s další návštěvou přišel s nějakými novými materiály (zpěvníky, či poznámkami). Pro práci to bylo sice náročné, ale přínosné, protože jsem ji díky tomu mohl dynamicky rozšiřovat. I když jsou některé orelské materiály v současné době dostupné pouze obtížně, snažil jsem se vypracovat co nejkomplexnější přehled orelské hudby.

Po zjištění, že neexistuje ucelený přehled všech vydaných hudebních tiskovin a orelských písní, rozhodl jsem se ho ve své práci zpracovat. K písním jsem napsal jejich stručný obsah, příp. příležitosti, ke kterým byly písně napsány. Stěžejním pramenem byl zpěvník z roku 1947–1948, kde byla orelským písním věnována samostatná kapitola. Mnou předložený seznam orelských hudebních tiskovin a písní je doposud jediný zpracovaný.

Nejzajímavější částí práce bylo zpracovávání cca 400 archivních zápisů ze schůzí jednotlivých jednot Orla, kde byla zapsána činnost za rok 1946, které jsou uloženy v ústředním archivu Orla v Brně. Díky těmto zápisům jsem mohl vypracovat kompletní přehled toho, jak se jednotlivé jednoty Orla na rozvoji hudby podílely. Byl jsem až překvapen, jak velký prostor v některých jednotách hudba dostávala.

Původně jsem zamýšlel, že by kapitola o orelských kapelách byla stěžejním tématem mé práce. Získávání pramenů a informací o orelských kapelách a orchestrech však nepřineslo předpokládaný výsledek, a to ani po osobních či písemných konzultacích s mnohými členy Orla z různých jednot.

Většího úspěchu jsem dosáhl pouze v Dolní Dobrouči, díky soukromému archivu člena orelské jednoty Jana Maříka a částečně také ve Střelicích, kde se mi dostala do rukou místní kronika.

Do seznamu skladatelů orelské hudby jsem zařadil pouze ty, o kterých jsem se dozvěděl od Božetěcha Kostelky, že jsou přímo za orelské skladatele považováni. I zde musím konstatovat velký nedostatek informací, který již zřejmě nikdy nebude možné zaplnit.

O hudbě Orla v exilu se mi vyjma jednoho zpěvníku nepodařilo získat žádné zdroje. Proto jsem se rozhodl kapitolu o hudbě Orla v exilu nezařadit.

Mohu jen litovat, že se tématu hudby v Orlu nevěnoval někdo v období těsně po roce 1989. V té době jistě žilo ještě mnoho pamětníků a získávání informací o hudbě v Orlu mohlo být mnohem jednodušší.

Věřím, že i přes dílčí neúspěchy způsobené dlouhým časovým odstupem od největšího rozmachu Orla a jeho hudby je tato práce přínosem a přináší co nejrozsáhlejší přehled o hudbě ve sportovní organizaci Orel. Práce by mohla sloužit zejména členům Orla a ústřednímu archivu Orla jako zdroj informací o tématu hudby v Orlu.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

WEISBAUER, F. Památník Brynychovy župy Čsl. Orla v Hradci Králové 1906-1907, 1931-1932.

Časopisy

HORYNA, Vítězslav. K pochopení smyslu Orla slouží dějiny. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (3), ISSN-1148.

PAPEŽ, Josef. 30. léta historie Orla. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (12), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. Druhá obnova Čs. Orla – 1945-1948. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (4), ISSN-1184

PAPEŽ, Josef. Druhá světová válka - zákaz Orla německými nacisty. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (2), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. Hostýnská pouť 1947- Konec etapy Čs. Orla 1945-1948. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (6), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. K pochopení smyslu Orla slouží jeho dějiny. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (4), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. K pochopení smyslu Orla slouží jeho dějiny-6. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (7-8), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. K pochopení smyslu Orla slouží jeho dějiny-8. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (10), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. Mezi sjezdy Orla 1992 a 1995. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (11), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. Mezi sjezdy Orla 1992 a 1995. Třetí obnova Orla byla úspěšná. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (10), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. Ohrožení ČSR - Mnichovská dohoda-Protectorát Čechy a Morava. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (1), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. Orelský protinacistický odboj za 2. světové války 1939-1945. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (3), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. *Rodným rokem Orla je rok 1909*. In: *Orel. 90. výročí založení Orla*. Brno: Orel, 1999, **38** (1). ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. Třetí obnova Československého Orla 1990. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (8), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. X. jubilejní sjezd Československého Orla. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (9), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. Zákaz činnosti Čs. Orla na dlouhých 42 let komunistickým režimem. In: *Orel*. Brno: Orel, 2000, **39** (7), ISSN-1184.

PAPEŽ, Josef. Zemské slety Orla v době předválečné 1909-1917. In: *Orel*. Brno: Orel, 1999, **38** (6), ISSN-1184.

ŽAMPACH, F. *Orel: Ústřední list československého orelstva*. Brno: Nakladatelství československého Orla v Brně, 1929, **XIV** (23-24).

Hudební tiskoviny

Autor neuveden. *Orelský zpěvníček*. Brno: Československý Orel, 1934.

Autor neuveden. *Orelský zpěvníček*. Brno: Československý Orel, 1937.

Autor neuveden. *Orelský zpěvníček*. Brno: Československý Orel, 1938.

KOPÁČEK, Jan Nepomuk. *Orelský zpěvník: Sběrka písní orelských nejznámějších písní národních a znárodnělých upravených většinou pro dva hlasy*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého, 1920.

KOZLOVSKÝ, Miroslav. *Orelský zpěvník*. Brno: Kulturněvýchovná rada Orla, 1995. Díl první.

KOZLOVSKÝ, Miroslav. *Orelský zpěvník*. Brno: Orel, 1996. Díl druhý.

KREJZL, František. *Pochod Orlic k sletu Orelstva v Brně 1922*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého, 1921.

KVAPIL, Štěpán. *Zpěvník Orlů*. Brno: 1910.

KVAPIL, Štěpán. *Zpěvník Orlů*. Brno: Čsl. říšský výkonný výbor křesťansko-sociální, 1910.

NEŠVERA, Josef. *Pochod „Orla“*. Olomouc: Pěvecké sdružení Nešvera, 1909.

ODRÁŽKA, Albín. *Zpěvy domoviny: 333 písní vlasteneckých, orelských a národních v úpravě pro dva hlasy*. Brno: Československý Orel, 1936.

ŠETINA, Rudolf. *Dvanáct orelských písní*. Brno: Ústřední Rada Orla, 1923.

ŠETINA, Rudolf. *Hanácká avantgarda a V prvním šiku*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého.

ŠETINA, Rudolf. *Prapor náš*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého.

ŠETINA, Rudolf. *Slavnostní fanfára hudba k závodním prostným mužům pro slet Orelstva v Brně 1922*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého, 1921.

ŠETINA, Rudolf. *Vzhůru, Orle! Pochod k sletu Orelstva v Brně 1922*. Brno: Ústřední Rada Orla Československého, 1921.

VESELKA, Josef. *Orelský zpěvník: Sbíрка jedno- i vícehlasých písní vlasteneckých orelských a národních*. Brno: Československý Orel, 1947-1948. 1. vydání.

Jiné zdroje

Kronika orelské jednoty Střelice, rok 1920.

Pohlednice: Slet Orla 1914.

Plakátek ze dne 27. 4. 1924 ke slavnostnímu koncertu v Líšni.

Internetové zdroje

Archiv Orel. Újezdec u Luhačovic. [online]. [cit. 3.4.2018]. Dostupné z: <http://archivuj.unas.cz/Orel.html>

Dechová hudba. [online]. Nový Hrozenkov, ©2003-2018. [cit. 3.4.2018]. Dostupné z: <http://www.novyhrozenkov.cz/clanek/?url=dechovka>

Home.tiscali. Orel Dolní Dobrouč. [online]. [cit. 3.4.2018]. Dostupné z: <http://home.tiscali.cz/oreldobrouc/historie/texthistorie.htm>

Orelkolin. Historie Orla. [online]. [cit. 3.4.2018]. Dostupné z: <http://www.orelkolin.cz/orlovskahistorickafota.html>

Slovenský Orol: Kresťanská telovýchovná a športová organizácia [online]. Slovenský Orol [cit. 1.4.2018]. Dostupné z: <http://slovenskyorol.sk/symboly-slovenskeho-orka/>

Totalita. Proces s československým Orlem. [online]. ©1999 [cit. 3.4.2018]. Dostupné z: swww.totalita.cz/cirkev/cir_09.php

Župa Bauerova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=1>

Župa Brynychova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=2>

Župa Brynychova. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=2>

Župa Jirsíková. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=4>

Župa Kadlčáková. In: *Orel.cz*. [online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=5>

Župa Klapilova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=6>

Župa Kosmákova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=7>

Župa Kozinova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=20>

Župa Krekova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=8>

Župa Křížkovského. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=9>

Župa Kubišova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=19>

Župa Metodějova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=10>

Župa Pospíšilova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=11>

Župa Sedláková. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=12>

Župa Stojanova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=14>

Župa Sušilova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=13>

Župa Šilingrova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=15>

Župa Šrámkova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=16>

Župa Urbanova. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=17>

Župa Velehradská. In: *Orel.cz.*[online] www.orel.cz, © 2009-2012 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:
<http://www.orel.cz/?ukaz=zupa&id=18>

Osoby

Čáp Bohuslav, e-mailová korespondence, podzim 2017.

Gazárek Antonín, kapelník dechové hudby v Vnorovjané, e-mailová korespondence, prosinec 2017.

Javůrková, Marie, rozhovor v Ústí nad Orlicí, 2017.

Kostelka Božetěch, ústřední archivář Orla, rozhovory při návštěvě archivu Orla v roce 2017 a 2018.

Kozlovský, Ladislav bratr skladatele M. Kozlovského, rozhovor, březen 2018.

Mařík, Jan, starosta jednoty Orla v Dolní Dobrouči, rozhovor v Řetové a e-mailová korespondence, květen 2017.

Vejvar, Stanislav e-mailová korespondence, 2017.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Kopie zprávy z činnosti Československého Orla za rok 1946 (přední strana)

Příloha č. 2 – Kopie zprávy z činnosti Československého Orla za rok 1946 (zadní strana)

Příloha č. 3 – Fotografie orelských hudebních skladatelů Th. Dr. Rudolfa Šetiny a Th. Dr. Oldřicha Svobody

Příloha č. 4 – Desky orelských zpěvníků

Příloha č. 5 – Zápis písně Vzhůru, Orle Slovanský (sletový pochod 1922)

Příloha č. 6 – Zápis písně Hoj, Orli mocnou perutí (hymna Orla)

Příloha č. 7 – Pohlednice pro slet v roce 1914. Z druhé strany lze vyčíst, jaké skladby by se měly hrát při nám neznámé příležitosti

Příloha č. 8 – Pohlednice s podpisem Th. Dr. Rudolfa Šetiny a se vzkazem o právu užívání jeho skladby (viz kapitola 6)

Příloha č. 9 – Pozvánky na orelský plesy z let 1932 a 1949

Přílohy

Příloha č. 1 – Kopie zprávy z činnosti Československého Orla za rok 1946 (přední strana)

JEDNOTA
Jednota: Československého Orla
KOBERICE p. Slavkov u Brna

Župa: Klanilova
Okrsek: (číslo a sídlo) Křemovice

ZPRÁVA

O ČINNOSTI JEDNOTY ČSL ORLA v Koberovicích
ZA ROK 1946.

Pošta: Slavkov u Brna zásilky přijímá: Dr. Chaloupek Václav
farní úřad: Koberečice okresní úřad: Vyjškov

STAV ČLENSTVA KE DNI VÝROČNÍ SCHŮZE.

	Žactvo		Dorost		Cvičící		Necvičící		Celkem
	žáci	žáčky	hoši	dívky	členi	členky	členi	členky	
Počet	21	16	6	11	11	6	—	1	74
Slavnostní kroje má									
Cvičební kroje má									

Při jednotě jest ustavena odbočka v _____ její členstvo jest započítáno.
Výroční schůze jednoty konána dne 16 února 47. počet schůzí rady jednoty: 5.

ČINOVNÍCI JEDNOTY:

	Jméno křestní	Příjmení	Bydliště	Čp.
starosta	<u>František</u>	<u>Švoboda</u>	<u>Koberečice</u>	
nám. star.	<u>Leonold</u>	<u>Kočínský</u>	<u>—</u>	
vzdělavatel	<u>Kondrác</u>	<u>Šalal</u>	<u>—</u>	
náčelník	<u>Vít</u>	<u>Švoboda</u>	<u>—</u>	10
náčelnice	<u>Jaroslava</u>	<u>Výšavcová</u>	<u>—</u>	
jednatel	<u>Vyjšek</u>	<u>Chaloupek</u>	<u>—</u>	37
pokladník	<u>Jan</u>	<u>Švoboda</u>	<u>—</u>	4

Poznámka:
Zpráva o činnosti jednoty Čsl. Orla vyplňuje se trojnásobně, jeden opis zůstane archivu jednoty, druhý zašlete župě a prvopis zašlete ústřední kanceláři Čsl. Orla v Brně, Vevří 5.
Jednoty Čsl. Orla mají vykonati výroční schůzi v měsíci lednu. Staví se proto datum pro odesání zprávy o činnosti nejpozději do 28. února 47.
Hlášení stavu členstva nemá vliv na předpis příspěvků. Proto hláste přesný počet ke dni výroční schůze. Zatajováním stavu členstva zmenšujete naši celkovou statistiku a víte, jak nám i Vám musí záležeti na celkovém počtu členstva, dorostu a žactva. Každé zatajení nás odsunuje z druhého místa celostátních tělovýchovných organizací.

Příloha č. 2 – Kopie zprávy z činnosti Československého Orla za rok 1946 (zadní strana)

OSVĚTOVÁ A NÁBOŽENSKÁ ČINNOST ZA ROK 1946.

1. Společné sv. přijímání (kolikrát)	1	14. Má jednota:	1) film, 2) diapozitivy
2. Eucharistický odbor	—	a) vlastní promítací přístroj	—
3. Exercicie (kolik čl. d.)	—	b) možnost zapůjčení	—
4. Duchovní obnova (kolikrát)	1	15. Svatojánské oslavy (jaký pořad)	—
5. Orelská pout na sv. Hostýn (kolik účastníků)	—	16. Oslavy 28. října (jaký pořad)	—
6. Orelská pout jinde (kde a kolik účastníků)	2x 30	17. Akademie (jaký pořad)	1
7. Besedy zázkovské (kolikrát a kolik účastníků)	1 32	18. Jiné oslavy (jaký pořad)	Vzpomínka na TGM
8. Besedy členské (kolikrát a kolik účastníků)	—	19. Orelské slavnosti (jaký pořad)	Vánoce miloba
9. Odběratelé ORLA (kolik)	20	20. Národopisné slavnosti (jaký pořad)	Amiň 1
10. Odběratelé ORLA pro žactvo (kolik)	18	21. Členské schůze (kolik)	8
11. Orelská knihovna (kolik svazků)	150	22. Měla jednota kino	—
12. Divadelní hry (které kusy sehrány)	Nepřevyž Vánoce	23. Jiné podniky a sdělení:	—
13. Loučkové divadlo (hrajete pravidelně - kolik představení)	—	2. Samotná oslavy oulety ples	—

TĚLOVÝCHOVNÁ ČINNOST V R. 1946.

Vypište, které kategorie cvičí pravidelně: sau, sahyn

Byly pořádány tyto závody: _____

Jednota má tato tělocvičná nářadí a náčiní: hradu, síťku

Máme vlastní orlovnu: _____

Máme vlastní hřiště: _____

Jsmo podílníky na spolkovém domě: _____ ano - ne

Jsmo podílníky na spolkovém hřišti: _____ ano - ne

Cvičíme v hostinci, škole: _____

Máme vlastní jeviště a kde: v hostinci p. Hada

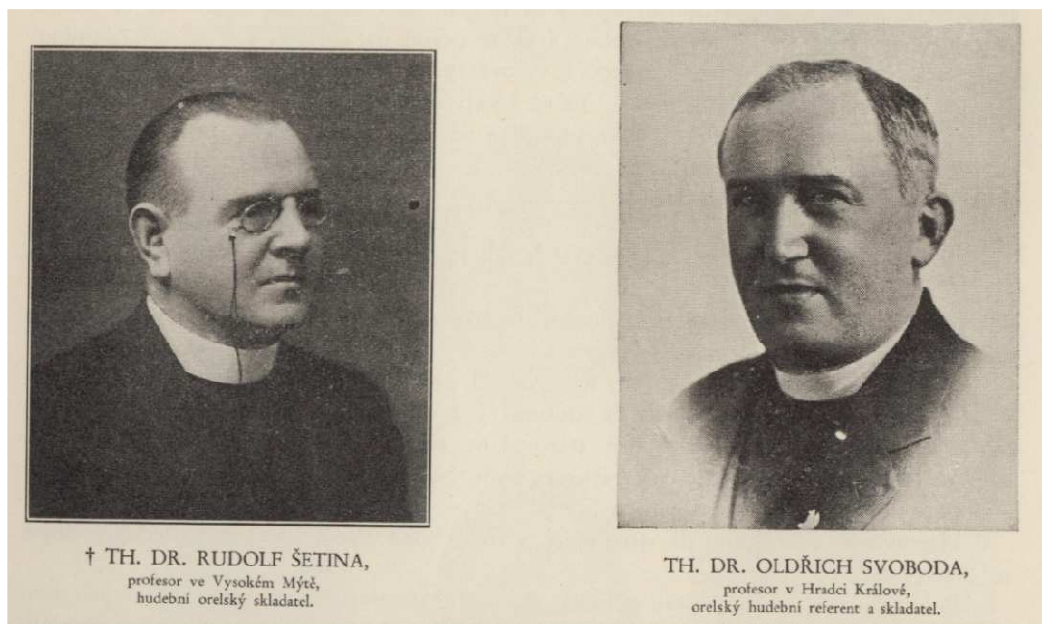
Spolkové prapory (vyšívané) mají tyto kategorie: sau

V Koberečích dne 17. února 1947

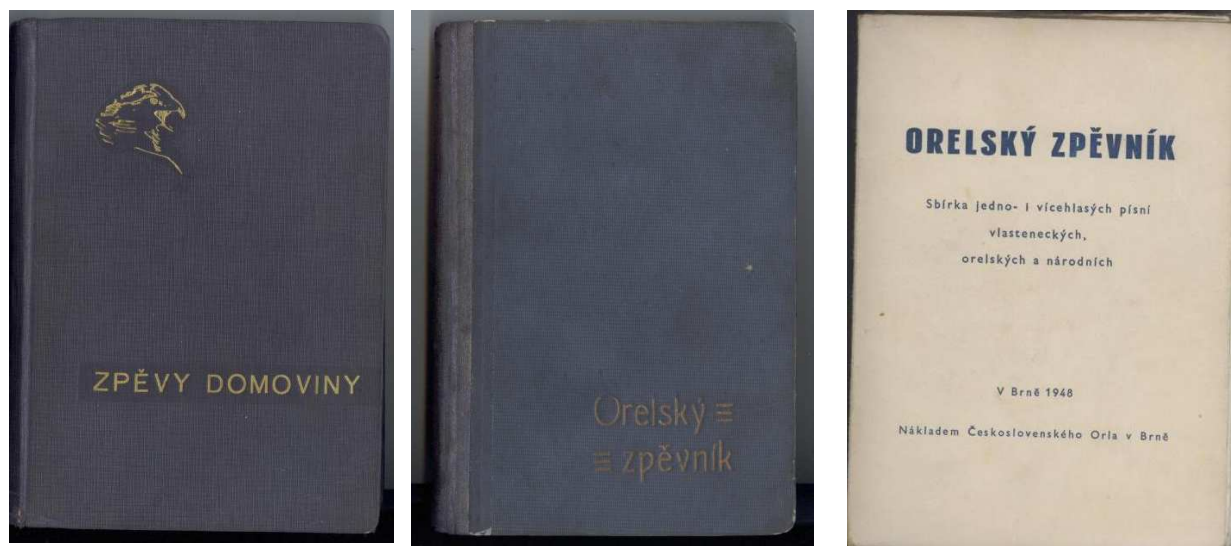
JEDNOTA
Československého Orla
KOPRICE v Siatkově ul. 10

starosta: Jaroslav Fraut
námělník: Jaroslav Křt
vzdělavatel: Libal Konstantin
jednatel: Frabery Vít
pokladník: Jaroslav Hudec

Příloha č. 3 – Fotografie orelských hudebních skladatelů Th. Dr. Rudolfa Šetiny a Th. Dr. Oldřicha Svobody¹⁴²

Příloha č. 4 – Desky orelských zpěvníků

¹⁴² Fotografie převzaty z knihy: WEISBAUER, F. *Památník Brynychovy župy Čsl. Orla v Hradci Králové 1906-1907, 1931-1932*. s. 53.

Příloha č. 5 – Zápis písně *Vzhůru, Orle Slovanský* (sletový pochod 1922)

Vzhůru, Orle slovanský.
Sletový pochod 1922.
Dr. Rudolf Šetina.

The musical score is written in 2/4 time and consists of 12 staves. It begins with a forte (f) dynamic marking. The lyrics are written below the notes, with some words underlined. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings like *ff*.

1. Vzhů - ru, Or - le slo - van - ský, bí - lý
Or - le náš, ro - dné ze - mě od vě -
ků byl jsi věr - ná stráž! Si - lný
spár a pe - ruť máš, smě - lý je tvůj
hled, zá - pa - su se ne - le - káš,
v boj své dě - ti veď! V sr - dci lá - sku
k ná - ro - du, v du - ši ví - ry vznět,
s te - bou pů - jdem ku - pře - du, ni - kdy o krok
zpět! Byl i po - vstal vra - hů val,
za - hřmí v če - ský luh: V před jen, bra - tři,
smě - le dál, k ví - těz - ství: Zdař Bůh!

2. Vzhůru, bílý Orle, spěj, vzepni peruť výš,
bouře těžkým zápojem k jasné metě bíží!
Volný letíš s výšin hor v slunka zlatý žár,
nezdrží tě vichrů vzdor, blesků děs a zmar!
Vyšších tužeb slunná říš slávy tvé je díl,
vytveř a doletíš, zářný kyne cíl!
Vzhůru srdce, zocel sval, zjasej v světa kruh:
Vpřed jen, bratři, směle dál, k vítězství: Zdař Bůh!

3. Česká vlast až zavolá za svá práva v boj,
sestro, bílá Orlice, chystej bratřím zbroj!
Stuhou bíločervenou oviň prapor náš,
ať jej chrání krví svou věrná naše páž!
V přední řady, Orle, vpřed, za svou rodnou zem,
blankytný tvůj zasvíť šat v lesku zářivém!
Prapor výš, by hrdě vlál v boje třeskutý ruch:
Vpřed jen, bratři, směle dál, k vítězství: Zdař Bůh!

Vlad. Hornof.

Příloha č. 6 – Zápis písně *Hoj, Orli mocnou perutí* (hymna Orla)

68

67. HOJ, ORLI, MOCNOU PERUTÍ.
(Hymna orléská. O 42 Bk.)
Jos. Nešvera.

Slavnostně.

Hoj, Or-li, mo-cnou pe-ru-tí
k ne-přá-tel vze-fme za-snu-tí a k já-
svých no-tu bra-tří, a k já- so-tu svých
bra-tří! Pod na-ším kro-kem du-ní zem, vy
u-stou-pí-ti ne-mů-žem, vždyť Bůh a
vlast k nám pa-tí, vždyť Bůh a vlast k nám pa-tí!

69

Nechť slep-čí slou-ží mo-dlám svým a
za pře-lu-dem blá-zni-vým své kro-ky ma-tně
ple-tou, nech své kro-ky ma-tně ple-tou:
My v hra-tské lá-see po-spo-lu
za ja-rých pí-sní hla-ho-lu jdem vě-rni za svou
me-tou, jdem vě-rni za svou me-tou.

Jen tužme křídla svobodná!
Až přijde chvíle rozhodná,
ať z ocele jsou paže,
ať rozložíme okovy,
ať země tvář se obnoví,
jak Bůh a vlast nám káže!

Jeme orli smělí, oddaní,
nás posměchu šip nezraní,
nás nikdo nerozdvojí.
Ať, jedna víra, jeden Bůh
a jedna síla, jeden duch
nás v jedno tělo pojí.

K. Dostál-Latínov.

Příloha č. 9 – Pozvánky na orelský plesy z let 1932 a 1949

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jan Kada
Katedra:	Hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Gabriela Coufalová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Hudba sportovní jednoty Orel a její kořeny
Název v angličtině:	Music of the sports Eagle association and its origins
Anotace práce:	Bakalářská práce se zaměřuje na hudbu sportovní jednoty Orel. Mapuje orelské zpěvníky, písně, kapely a orelské skladatele. Snaží se o nich předat co nejkomplexnější přehled. Práce dále zpracovává užívání hudby v jednotách Orla v roce 1946.
Klíčová slova:	Orel, hudba, kapely, zpěvníky, písně, historie Orla, R. Šetina
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis focuses on the music of the Eagle sports unity. It maps eagle song-books, songs, bands and eagle composers. You are trying to get the most comprehensive overview. The work further elaborates the use of the music of the Eagle in 1946.
Klíčová slova v angličtině:	The Eagle Organization, the music, bands, song-books, songs, history of the Eagle, R. Šetina
Přílohy vázané v práci:	Kopie zprávy z činnosti Československého Orla za rok 1946 (přední strana) Kopie zprávy z činnosti Československého Orla za rok 1946 (zadní strana) Fotografie orelských hudebních skladatelů Th. Dr. Rudolfa Šetiny a Th. Dr. Oldřicha Svobody Desky orelských zpěvníků Zápis písně <i>Vzhůru, Orle Slovanský</i> (sletový pochod 1922) Zápis písně <i>Hoj, Orli mocnou perutí</i> (Hymna Orla) Pohlednice pro slet v roce 1914 Pohlednice s podpisem Th. Dr. Rudolfa Šetiny Pozvánky na orelský plesy z let 1932 a 1949
Rozsah práce:	52 stran
Jazyk práce:	Český jazyk